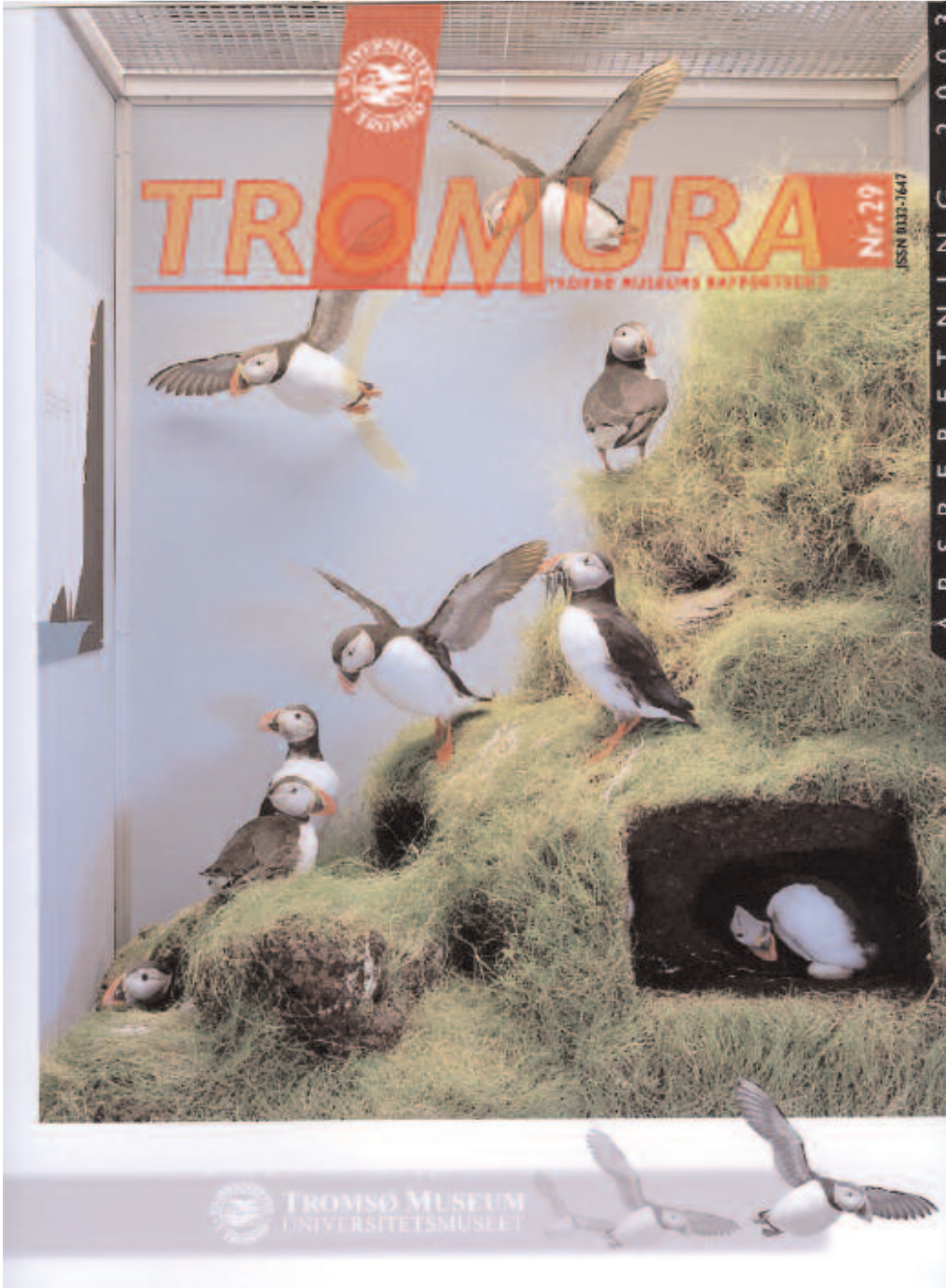

Tromsø Museum

Universitetsmuseet i Tromsø

Årsberetning 2003

Modell av Nybygg for Tromsø Museum på universitetsområdet i Breivika. Modell og fotos: Modellverkstedet v/Gudmund Sundlisæter. Fra plandokument overlevert av plandirektør Unni Grøneng og universitetsledelsen Jarle Aarbakke og Arne Benjaminsen 14. august 2003.

Innledning	2
Organisasjon	3
Personale	5
Regnskapsoversikt	6
Lokalisering og arealer	10
Forskning	12
Formidling	14
Samlingene	16
Undervisning	18
Forvaltning	20
Eksterne Prosjekter	24
Minneord over Povl Simonsen	30

Appendix	
Oversikt Eksterne Prosjekter	27
Oversikt Åpne Eksterne Prosjekter	30
Personaloversikt – Avdelingsvis	31
Representasjon	32
Universitetets Sentrale Organer	32
Interne råd og Utvalg	33
Publikasjoner	34
Zoologisk Utstilling 1976 – 2004	I-34

TROMURA, Fellesserie nr. 28
Universitetet i Tromsø

ISSN 0332-7647

«Tromsø Museum, har til oppgave vitenskapelig utforskning av Nord-Norge med tilstøtende arktiske egner, samt spre kjennskap til de forskjellige vitenskapsgrener.»

Fra stortingsvedtak 3. desember 1975.

Redaktør: Dikka Storm. Redaksjon: Else Bottengård og Jan Thomas Schwenke. Redaksjonssekretær: Elisabeth Jensine Nilsen
Omslag og Design: Ernst Høgtun. Grafisk produksjon: Elisabeth Jensine Nilsen. Bilderedaktør: Mari Karlstad.
Trykk: Lundblad Media as, Tromsø, 2004.

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Mari Karlstad, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Innledning

Den 14. august 2003 overrakte plandirektør og ledelsen ved universitetet en skisse til nytt museum på universitetsområdet ovenfor Botanisk Hage. Skissen er et plandokument med føringer for utnyttelse av tomt og landskapsmessige tilpasninger til øvrig bebyggelse og linjer i terrenget. Samtidig foregikk en omfattende renovering og sikring av eksisterende museumsbygg i Folkeparken. Vårt departement bevilget 2 mill til sikring og i tillegg store investeringer både mht. arbeidsinnsats og midler fra teknisk avdeling, ga resultater. Kafé Rotunden framstod i ny drakt, ny vareheis kom i drift og grovverkstedet for zoologene ble grundig pusset opp. Store investeringer ble gjort i flyttbare kompaktmagasin, for å sikre arkivalia og magasin. Den gamle museumsbygning fra 1961 ble omtalt i lokale nyhetsmedier som interessant i forbindelse med etablering av nordnorsk kunstutdanning.

Forskningsmessig ble det avlagt en doktorgrad innenfor ett av universitetets satsingsområder arktisk forskning. Avhandlingen omhandlet utviklingshistorien til tre varmekrevende arktiske plantearter. Til rekrutteringsstillinger i botanikk og zoologi var det mange søkere og den faste vitenskapelige stilling innen kulturhistorie/kulturanalyse hadde 13 søkere, hvorav 10 ble funnet kvalifiserte.

Faglig seminarrekke ble ledet av museumsleder gjennom hele året med seks ulike tema innen formidling og samlingsarbeid. Det ble gjort en omfattende gjennomgang i arkeologisk magasin, og Museumsprosjektet med innlegging av samlingsdata digitalt ble videreført.

Rektor tok avgjørelsen mht om lokaliseringen av utstillingen Polar-Norge 2005 og støttet Tromsø Museum som utstillingsarena i forbindelse med 100-årsjubileet i 2005 for unionsoppløsningen med Sverige,. Prosjektet er et samarbeid med Norsk Polarinstitut, Polarmuseet, Statsarkivet, Universitetet i Tromsø der Institutt for historie har en sentral rolle innholdsmessig i forbindelse med tobindsverket Norsk polarhistorie. Vi produserte vandreutstillingen "Kvaster på såret" i samarbeid med farmasimiljøet for å markere 400-årsjubileet for offentlig helse i Norge. Den store internasjonale satsingen var utstillingen "Det gåtefulle Kina". Museumsstyret behandlet en treårsplan for den samlede formidling, der det ble vedtatt å lage en ny zoologisk utstilling. Statoil inngikk avtale om å finansiere en utstilling basert på resultater fra de arkeologiske utgravninger utenfor Hammerfest.

I 2003 var publikumstallet i våre utstillingsareal 73 581, en nedgang på 6,2 % sammenlignet med året før. Svikten var størst i vinterturismen, særlig de japanske nordlysturistene uteble.

Tromsø Museum mistet i 2003 en av sine markante skikkelser gjennom mange år, professor i arkeologi og mangeårig direktør ved museet, Povl Simonsen. Han stiftet i 1954 det populærvitenskapelige tidsskriftet Ottar, som fortsatt 50 år etter, er en viktig kilde til kunnskap om nordnorske forhold.

Tromsø den 16. august 2004

Museumsleder

Avdelingsdirektør

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Organisasjon

Organisasjon 2003

Tromsø Museum er direkte underlagt Universitetsstyret, som fra 2002 fikk utvidet ekstern representasjon. Vi har fått delegert myndighet til Museumsstyret som består av 9 representanter valgt fra museets stab. Det var i løpet av året en diskusjon om studentrepresentasjonen som endte med at vi vil komme tilbake til dette fra og med neste styringsperiode, dvs. fra og med 2005.

Under Museumsstyret er driften av TMU organisert i 6 fagenheter, i tillegg til administrasjonen og formidlingsenheten. Fagenhetene og formidlingsenheten ledes av egne styrer på 3 personer. Se for øvrig organisasjonskart.

Museumsstyret

Museumsstyret behandler budsjettforslag, årsmelding, fordeling av midler til enhetene og personalsaker. Det er ikke delegert tilsettende myndighet, kun innstillende myndighet. For teknisk/administrative stillinger har TMU et eget innstillingsråd på 3 personer. I 2003 hadde Museumsstyret 11 møter. Følgende personer har vært medlemmer av Museumsstyret i 2003:

Representanter i vitenskapelige stillinger
Konservator Dikka Storm, museumsleder
Førsteamanuensis Rob Barrett, nestleder
Førsteamanuensis Roger Jørgensen
Førsteamanuensis Jakob Møller/Elsebeth Thomsen
Førsteamanuensis Brynhild Mørkved
Stipendiat Sven-Erik Grydeland /
forsker Morten Ramstad

Teknisk /administrative stillinger
Ellen Beck
Ernst Høgtun
Anne Gundersen/Mari Karlstad

Ledelse

Valgt og administrativ ledelse inviterte i 2003 flere av sentraladministrasjonens direktører til museet for å orientere om status og videre planer. Teknisk direktør, som var nyansatt, og økonomidirektør samt informa-

sjonsdirektør besøkte oss. Forskningsdirektøren som er fast medlem av NUUM, Nasjonalt utvalg for universitetsmuseene var ofte invitert til møter med ledelsen.

Fagenhetene

Museet har 6 fagenheter og to fellesenheter, dvs. administrasjon og formidlingsenheten, som administrerer det meste av publikumsvirksomheten.

Det er tre kulturhistoriske og tre naturhistoriske enheter. De tre kulturhistoriske er: Fagenhet for arkeologi, fagenhet for nyere kulturhistorie, fagenhet for samisk etnografi. De tre naturhistoriske er: Fagenhet for botanikk, fagenhet for geologi og fagenhet for zoologi. På dette nivået har det vært følgende ledere;

Administrasjonen, Else Bottengård
Formidlingsenheten, Per Kyrre Reymert
Fagenhet for arkeologi, Inger Storli/Stephen Wickler
Fagenhet for botanikk, Brynhild Mørkved
Fagenhet for geologi, Elsebeth Thomsen/Per Bøe
Fagenhet for nyere kulturhistorie, Marit Anne Hauan
Fagenhet for samisk etnografi, Johan A Kalstad
Fagenhet for zoologi, Rob Barrett

Faste komiteer, utvalg /råd

Ved TMU er Romkomiteen en viktig komité på grunn av plassmangelen. Komiteen har fast sammensetning d.v.s. at ledelsen og hovedverneombudet alltid er med. I tillegg velges en person for 3 år. Innstillingsrådet har bestått av Rob Barrett, Else Bottengård og Stefan Hügel som NTLs representant.

Styringssignaler

I forbindelse med fordeling av midler, gir også Universitetsstyret styringssignaler til budsjettenhetene. I 2003 ble følgende signaler gitt::
- Legge vekt på å bidra til realiseringen av utstillingen Polar-Norge 2005 i tråd med de føringer som måtte bli lagt fra Universitetsstyret
- Større deltakelse i etter- og videreutdanningen

Museumsstyret behandlet begge saker i sitt møte i februar og vedtok å bidra til realiseringen av

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

utstillingen Polar-Norge 2005 under forutsetning av at den blir bygget i Tromsø Museums utstillingsareal. Rektor avgjorde saken etter avtale med de samarbeidende institusjoner, Polarinstituttet, Polarmuseet og Statsarkivet, og prorektor ble satt til å lede styringsgruppa.

Når det gjelder videre - og etterutdanning ble det nedsatt ei arbeidsgruppe med museumsleder som ansvarlig for følgende mandat; Bidra til halvårlege møter med Uvett og møtevirksomhet med relevante fagmiljø for å utvikle et samarbeid om etter- og videreutdanningstilbud innenfor en ramme på 10 % for den enkelte vitenskapelige tilsatte ved universitetsmuseet. Bidra til at innsatsen over år blir spredt på flest mulig i staben.

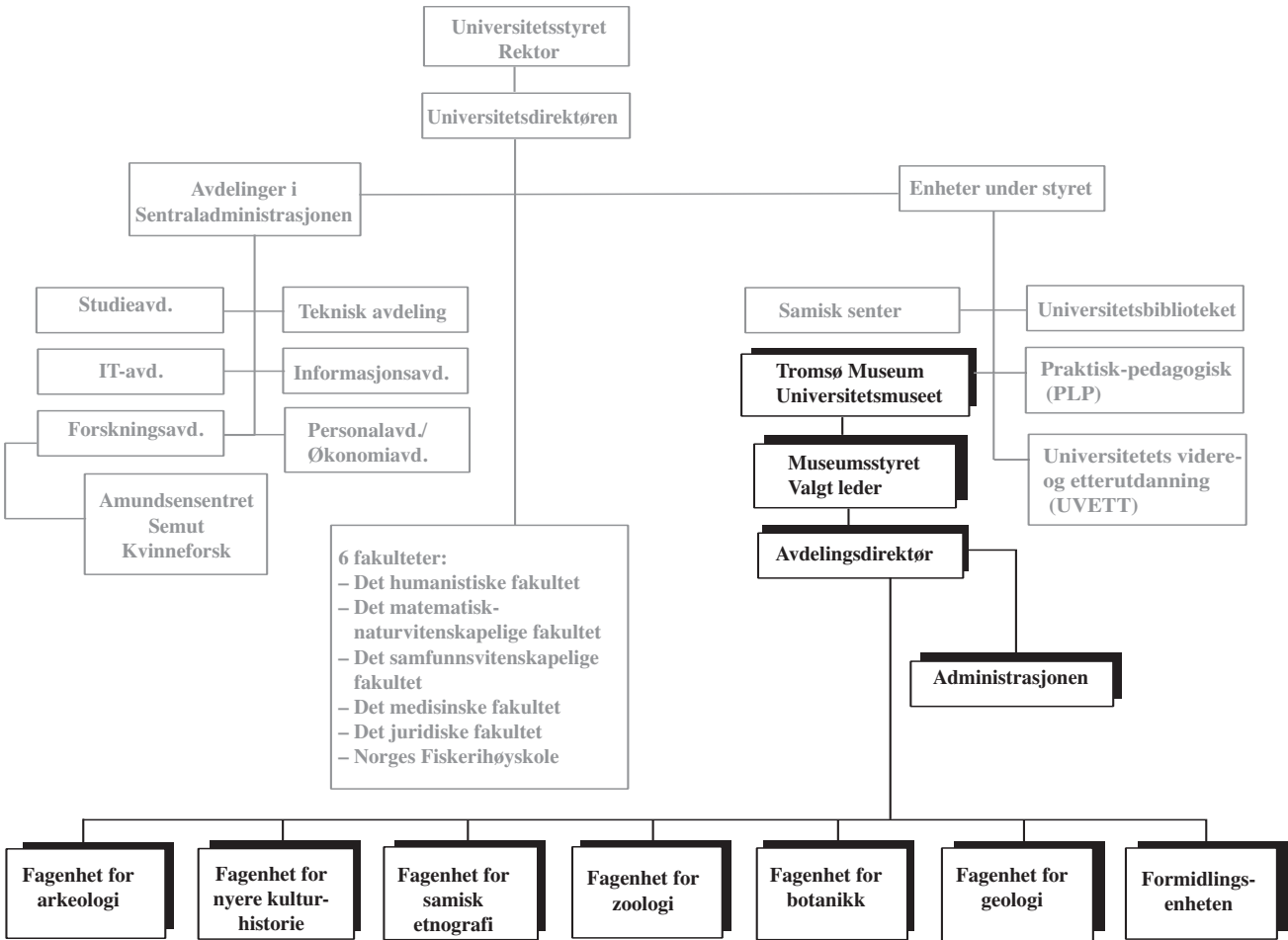
Universitetet i Tromsø 35 år.
Festmøte 28. mars 2003.
Utnevning av Ottar Brox, Norge,
Erica-Irene A. Daes, Hellas og Tor
Hagfors, Sverige til æresdoktorer.
Foto:Adnan Icgic, TMU

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Tromsø Museum – Universitetsmuseet i Tromsø; Organisasjon 2003

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Personale

Staben ved Tromsø Museum er mangfoldig, både mht fagbakgrunn og erfaring. Svært mange har meget lang erfaring fra denne arbeidsplassen, men ettersom vi et midt i et generasjonsskifte skjer det stadig en fornyelse. Det er derfor et særlig behov for å skape fellesrom og møtested der synspunkter kan fremmes og diskuteres i overføringen av kunnskap. I 2003 falt både professor Povl Simonsen og mangeårig skrankeleder Otto Sandvik ifra.

Årsverk over statsbudsjettet = 61,4

Vitenskapelige	
Professorer	5,0
Førsteamanuensis	11,0
Førstekonservator	3,0
Amanuensis	3,0
Konservator	1,0
Stipendiater	4,5
Post.doc	1,0
Sum årsverk	28,5

Administrative	
Avdelingsdirektør	1,0
Seksjonssjef/nestleder	1,0
Formidlingsleder	1,0
Utstillingskonsulent/nestleder	1,0
Seniorkonsulent	1,0
IKT overingeniør	1,0
Førstekonsulenter	3,5
Konsulenter	4,7
Førstesekretær	1,5
Sentralbord /sekretær	1,0
Sum årsverk	16,7

Fagstillinger / tekniske	
Tegneledere	2,0
Fotoleder	1,0
Foto/tegne assistent	0,5
Utstillingstekniker (avd.ing)	1,0
Utstillingsbetjenter	1,5
Snekker	1,0
Museumslærer (adjunkt)	1,0
Arkivar	1,0
Gartner	1,0
Taxidermister	2,0
Båtbygger	1,0

Ledende forskningstekniker	0,7
Teknisk konservator	1,2
Avd. ingeniør	1,0
Overingeniør (DNA-lab)	0,3
Sum årsverk	16,2

Årsverk – eksternt finansiert = 19,9

Vitenskapelige	
Forsker marinarkeologi	1,0
Forsker bergkunst	1,0
Forsker arkeologi/Statoil	3,0
Vit ass (Melkøya)	1,4
Forsker (pollenanalyse)	0,2
Vit. ass (Magasinrevisjon arkeologi)	1,0
Vit. ass Helseutstilling	0,5
Post. doc NFR	0,5
Dreibokforfatter (Polar Norge)	0,4
Stipendiat (NFR)	0,2
Sum	9,2

Fagstillinger/tekniske	
Fagkonsulenter (Museumsprosjekt)	2,8
Konsulent (Melkøya)	0,8
Ingeniør (Melkøya)	0,2
Førstekonsulent - Kulturminner	0,5
Personalkonsulent	0,5
Lærling (taxidermi)	0,2
IKT medarbeider	1,0
IT konsulent (læremidler)	0,7
Museumspedagog (læremidler)	0,7
Arbeidsmarkedstiltak	3,3
Sum	10,7

Naturhistorie og kulturhistorie

TMUs personale arbeider med både naturhistorie og kulturhistorie. I de vitenskapelige stillingene fordeler dette seg slik;

	Natur	Kultur
Professor	4,0	1,0
Førsteamanuensis	7,0	6,0
Amanuensis	1,0	3,0
Post.doc	0,5	1,0
Stipendiat	2,6	2,1
Sum	15,1	13,1

Stillinger

Vi hadde under utlysning fem stillinger i 2003. Av faste stillinger ble overingeniør i botanikk knyttet til DNA laboratoriet besatt. Fast vitenskapelig stilling ved Fagenhet for nyere kulturhistorie ble også utlyst. Det ble utlyst en stipendiatstilling i zoologi. Det ble offentlig utlyst både tilkallingsvikar innen regnskap og ettårs engasjement i arkeologisk konservering.

Vi hadde mange søkere til våre stillinger knyttet til formidling, og stor interesse for å arbeide som sommerbetjenter i skranke/utstillinger. De fleste er studenter ved universitetet, og noen er studenter fra Tromsø som er hjemme på sommerferie.

Den eksternt finansierte virksomheten, Statoilprosjektet på Melkøya hadde en til to assistenter i arbeid med katalogisering for å gi de tre forskerne et grunnlag til å ferdigstille rapporten.

Museumsprosjektet som har som mål å legge alle data fra samlingene inn elektronisk og derved øke tilgjengelighet, har i større grad enn tidligere år dratt veksler på innskrivere i distriktene. Dette har ført til mindre stab rekruttert fra arbeidskontorene i Tromsø og Nordkjosbotn. Det er særlig botaniske data som har vært lagt inn med denne hjelp.

Cedric d'Údekem fanger torsk. Fra velferdsturen på ytre Senja. Foto:Adnan Icagic, TMU

Fredskorpset har i samarbeid med Institutt for visuell antropologi hatt utplassert en masterutdannet person fra Kamerun. Hun avsluttet sommeren 2003 og hadde en ettårig avtale om blant annet et filmprosjekt fra utstillingsarbeidet om Mali.

Rekrutteringen til vitenskapelige stillinger ved universitetsmuseet er jevn. Vi fikk tildelt en stipendiatstilling over NFRs kvensatsingsmidler.

Stipendiaten ved fagenhet for samisk etnografi tiltrådte. Det ble ikke fordelt post.doc stillinger i 2003, men på slutten av året kom ett 3-årig NFR stipend i zoologisk taksonomi.

Velferd

Velferdskomiteen hadde jevn aktivitet med spørrekonkurranser på nett gjennom hele året. Det ble også arrangert velferdstur til Senja, Mefjordvær og besøk på Husøy. Det ble arrangert tur til Tromsdalstind og besøksrunde ved

Tromsø Museum feiret Brynhild Mørkved og hennes 60 årsdag i hageselskap ved fagenhet for botanikk i sommerprakt. Foto:Adnan Icagic, TMU

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Radli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Radli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

museene i byen. Institusjonen er spredt på flere lokaliteter og det er krevende mht å holde personal- kontakten. Ledelsen tok initiativ til felleslunsjer en gang i måneden. Det ble særlig viktig å legge aktivitet til kulturhistorisk lab og Botanisk fagenhet som er utflyttet fra hovedbygningen.

Det er stor aktivitet blant personalet mht mange uformelle sammenkomster - fra morgenkaffebar til isbading og idrettslaget Vrak som spiller basket. Det er også en egen dametrimgruppe i Museumssalen der pensjonistene er med. Nytt av året er vårt lille interne sangkor. Runde dager ble feiret både for Brynhild Mørkved (60), Arne C Nilssen (60), Torstein Engelskjøn (60) og Ola Skifte (80). Markering av 25 års tjeneste for renholder Gerd Johansen ble også en hyggelig sammenkomst.

Det er svært mange pensjonister med lang fartstid fra museet, og det er gledelig å registrere at de samles en gang i måneden og deltar aktivt på noen av våre velferdstiltak. Blant annet er noen med på å arrangere det tradisjonsrike kobbekjøttarrangementet.

Bygningsmessige forhold

Ved inngangen til 2003 innviet vi Rotunden Cafe som framsto i ny drakt og med nytt kjøkken. Vi fikk også ny vareheis. Det ble gjort en omfattende renovering av det såkalte kokerommet som er preparantenes grovkjøkken der første mottak av zoologisk materiale skjer. Teknisk avdeling gjorde også en stor innsats og investering i forbindelse med sikring av arkivalia. Tilfluktsrom ble tilrettelagt for arkiv. Det ble også sprenget ut et areal under eksisterende bygning for å utvide magasinkapasitet.

Tromsø Museums huskor underholdt på Soldagen som ble feiret på Permsenteret under ombyggingen av Kafé Rotunden.
Foto:Adnan Icagic,TMU

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Minneord

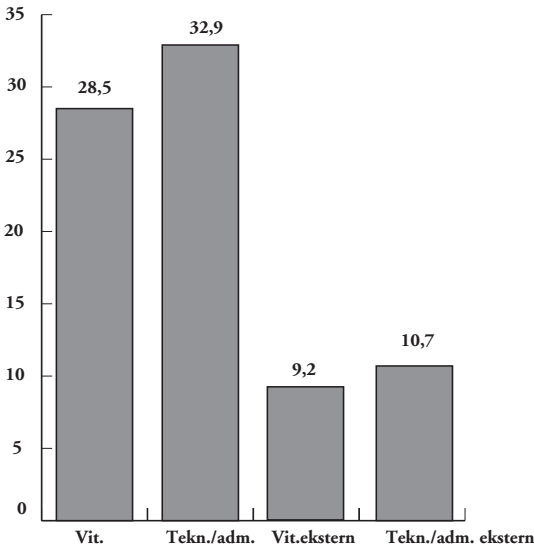
Otto Sandvik født 9. april 1927 døde 17. april 2003. Han ble ansatt som hovedvakt ved Tromsø Museum i 1972 og avsluttet sin arbeidsdag som driftstekniker i 1994.

På grunn av trangboddhet er tilrettelegging av bygningsmessige forhold viktige miljøtiltak for personalet.

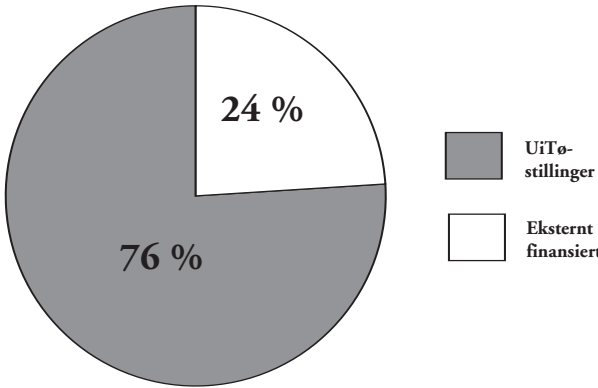
Beredskap

Arbeidet med å øke beredskapen har vært fulgt opp med særlig fokus på publikum. Men vi har også hatt møter med generell gjennomgang i beredskapsgruppa. Verneombudene har vært sentrale i arbeidet med økt beredskap også i forbindelse med feltarbeid. Det ble i 2003 opprettet en egen innsatsgruppe for evakuering av publikum bestående av hovedverneombud, museumslærere og nestleder i Formidlingsenheten.

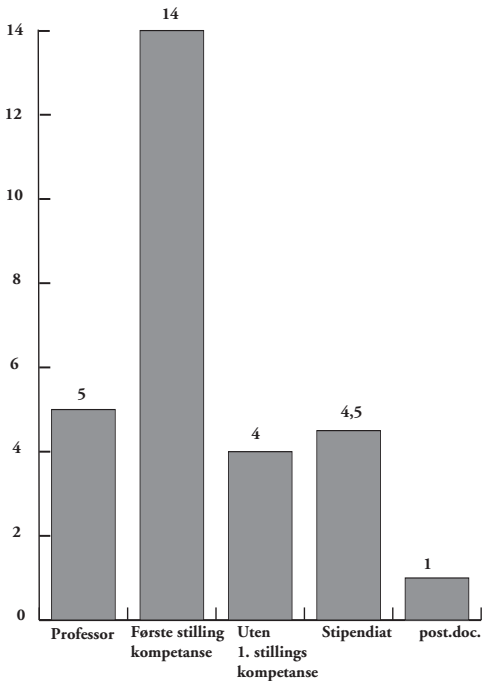
Antall årsverk i ulike kategorier

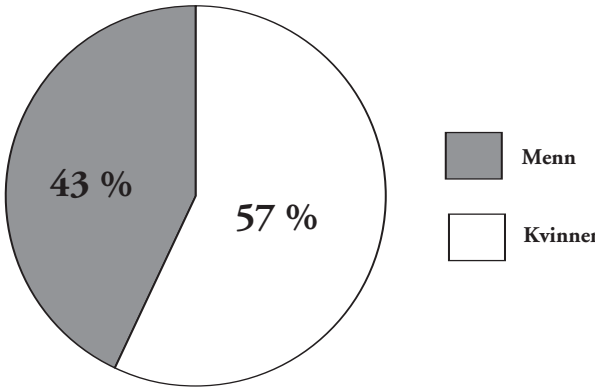
Eksternt finansierte stillinger

Vitenskapelige årsverk etter kompetanse

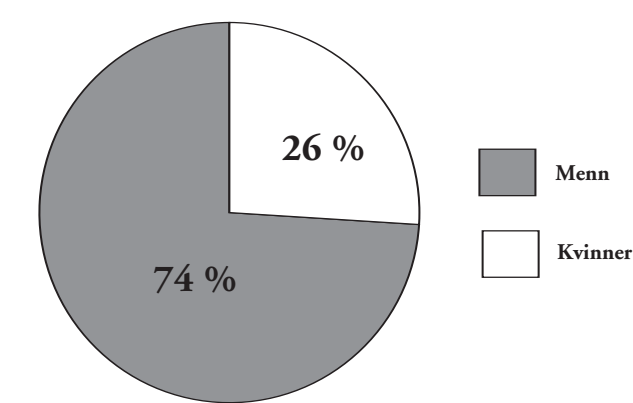
Kjønnsfordeling i teknisk/administrativ stilling

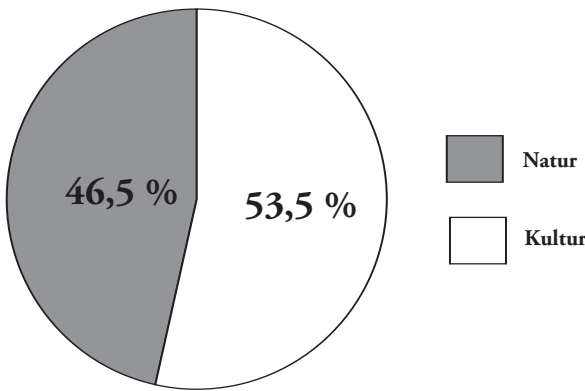
ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

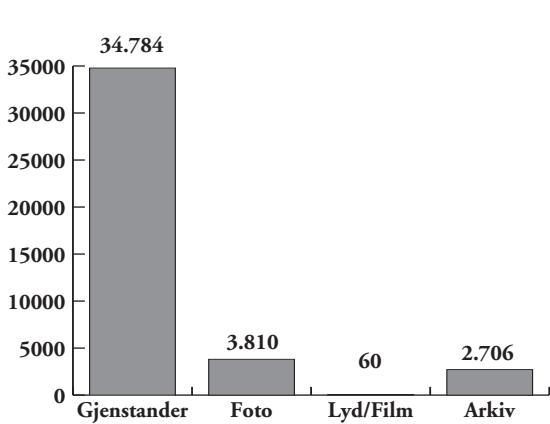
Kjønnsfordeling i vitenskapelige stillinger

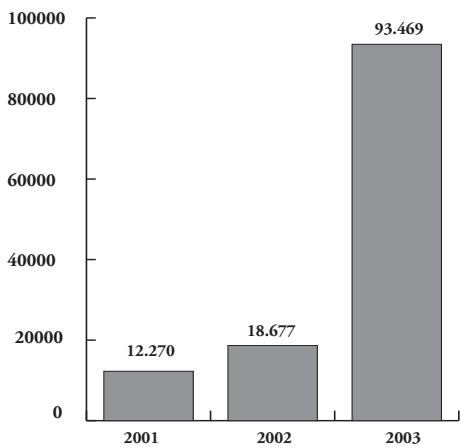
Vitenskapelige stillinger natur/kultur

Tilvekst til samlingene ved Tromsø Museum fordelt på kategori 2003

Tilvekst til samlingene ved Tromsø Museum siste tre år

Regnskap

	Tildelt/salg	Forbruk	Differanse
Bevilgning fra KUF	-42 076 027	52 530 800	10 454 773
Salg o.a. -	6 601 927		6 601 927
Ekstern virksomhet	-7 391 658	8 038 299	646 641
Totalt resultat			4 499 486
Overført saldo fra 2002			-11 168 900
Saldo 31.12.02			-6 669 414

Allerede ved inngangen til året var budsjettssituasjonen så vanskelig at Museumsstyret fattet vedtak om et underskuddsbudsjett på minus kr 300 000. Budsjettssituasjonen totalt sett var preget av manglende oppfølging på eksterne prosjekter mht. fakturering av utgifter og avslutning av prosjekter. Det ble imidlertid lagt ned et stort arbeide med å innkreve midlene og vi lyktes i stor grad. Reduserte budsjetter til universitets- og høgskolesektoren rammet i særlig grad universitets-museene som ikke fikk tildelt ekstramidler i form av vektallsmidler. Det ble heller ikke tildelt omstillingsmidler til museet. Utgangspunktet for å komme i balanse var særdeles dårlig, selv om vi hadde meget gode besøkstall og stor omsetning i museumsbutikken. Som det framgår av regnskapstallene har vi et **overforbruk på kr 4 499 486**. I tillegg er det spart en del midler som står ubrukt på forskernes annuum for å styrke økonomien i forskningstermin kommende år.

Inntjeningen handler både om salg av billetter, gode varer i Museumsbutikken og andre inntektsbringende produkter som f. eks. våre populærvitenskapelige utgivelser og kataloger til utstillingene. Det ble gjort store investeringer i katalog til den nye samiske utstillinga. Per i

dag foreligger katalogen på norsk, samisk, japansk, tysk og engelsk Brutto skrankesalg økte med 10,9 % fra 1999 til 2000. Inntjeningen på tidsskriftet Ottar holdt seg imidlertid ikke slik vi hadde forutsatt ved inngangen til året. Netto inntjening endte totalt på kr 1 490 858. Det er 573 000 kroner mindre enn forutsatt.

Lønnsinnsparing ble gjort i følgende stillinger: Stipendiat ved samisk etnografi, gartner, konservator i historie, museumslektor i etnologi. I tillegg ble det ikke stilt vikarmidler til disposisjon fullt ut for lengere sykefravær (refusjonsberettiget). **Ren lønnsinnsparing var på 580.668 kroner**, omtrent på samme nivå som året før. Utstyr er innkjøp til IKT og det er lagt stor vekt på visuelle hjelpemidler. Til sammen er 247.000 utgiftsført som utstyr. Investeringer av bygningsmessig karakter inngår ikke i museets regnskap. Men betydelige midler er investert i grunnarbeider i 200 kvadratmeter utstillingsareal både mht. belysning og malearbeider. I tillegg er det investert i renovering og utvidelse av mørkeromsareal/atelier for fototjenesten. Botanikerne har fått tilleggsareal, nytt spiserom og PC-lab. Ny heisplattform for mottak av gjesteutstillinger er innkjøpt.

Lokalisering og arealer

Tromsø Museum er i dag i en rekke bygg hovedsakelig lokalisert på Sør-Tromsøya, mens universitets-området ligger nord på øya. Hovedbygningen ble innflyttet i 1961. Botanisk fagenhet har nå tilhold i det gamle akvariet der bygningen opprinnelig var satt opp i 1952. Videre har vi tilhold i leide lokaler til kulturhistorisk konservering og vi har fjernmagasin på Holt. I forbindelse med vektlegging av handlingsbåren kunnskap og nye formidlingsprosjekter ble det satt opp en gamme i 1993 utenfor hovedbygningen, og museets båtbygger har tilhold

på Kvaløya, i Håkøybotn der det er båtskott og smie. Botanisk hage ligger på universitets-området nedenfor tomt som er avsatt til nytt museum. Hagen ble åpnet i 1994. I 2003 kom Hansine Hansens hus på plass i hagen. Venneforeningen startet drift av kafé her. Komiteen for nybygg i Breivika jobbet aktivt i samarbeid med Unni Grøneng, og overlevering av skisse til nytt museum i Breivika fant sted i august 2003. Knut Helskog ledet arbeidet i museets komite. Ellen Beck og Arne C. Nilssen var oppnevnt fra museumsstyret.

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Forskning

Forskningen ved Tromsø Museum er allsidig, og det forskes i både naturhistoriske fag (zoologi, botanikk og geologi) og kulturhistoriske fag (arkeologi, nyere kulturhistorie og samisk etnografi). Museet har lange tradisjoner innen landsdelrelatert forskning, og mange av dagens prosjekter er ingen unntak - de tar opp problemstillinger direkte knyttet til Nord-Norge og områdene omkring. De enkelte forskere har imidlertid mange kontakter og mye samarbeid utenfor landsdelen og Norge for øvrig, og det utføres flere forskningsprosjekter hvor sammenligning med andre deler av Norge og verden er en vesentlig grunnpilar.

Forskningen ved Tromsø Museum er i stor grad knyttet til egne feltundersøkelser, men også til de store vitenskapelige samlingene, arkivene og annen dokumentasjon som museet tar vare på. I 2003 pekte museet på to satsningsområder innen forskning. Det er i naturvitenskap taksonomi/biodiversitet som omfatter fagmiljøene i botanikk og zoologi, og kulturvitenskap - forskning knyttet til våre oppgaver med samtidsdokumentasjon.

Rekruttering

I 2003 var det to post. doc.-stillinger og seks stipendiater som hadde arbeidssted og veiledning ved Tromsø Museum. Stipendiat Inger Greve Alsos ved Fagenhet for botanikk disputerte 6. juni med en avhandling som omhandlet utviklingshistorien til tre arktiske plantearter.

Forskning ved museet

I 2003 ble det publisert en doktorgradsavhandling, 14 vitenskapelige artikler i internasjonale tidsskrifter (12 med referee-ordning) og fire i nasjonale tidsskrifter. I tillegg ble det publisert 29 andre vitenskapelige artikler, rapporter og abstracts, og det ble gitt sju vitenskapelige foredrag på konferanser. Å popularisere forskningen opptar mange forskere ved museet, og det ble utgitt 34 populærvitenskapelige artikler i internasjonale og nasjonale tidsskrifter, bøker og rapporter. Å bruke nettet som publiseringsmedia gjennom f.eks. epost-lister er tatt mer og mer i bruk, og i 2003 ble 40 artikler fra museet utgitt på denne måten.

Forskere ved Tromsø Museum har et stort nasjonalt og internasjonalt kontaktnett, og mange deltok i store prosjekter og programmer. Vi fikk besøk av flere gjesteforskere, samtidig som fire av museets forskere, Ola Graff, Sven Erik Grydeland, Tora Hultgreen og Inger Storli tilbrakte deler av sine forskningsterminer i Sverige og i Storbritannia i kortere eller lengre perioder.

Hver fagenhet er satt sammen slik at størst mulig bredde skal dekkes, og forskningen ved Tromsø Museum utmerker seg derfor gjennom en stor variasjon. Det vises til enhetsvise oversikter nedenfor hvor hver enkelt forsker presenteres.

Fagenhet for arkeologi

Stipendiat Sven Erik Grydelands stipendarbeid dreier seg om eldre steinalder i Finnmark. Han foretok to utgravninger av steinaldertufter i Nesseby i Varanger sommeren 2003. Dette foregikk i samarbeid med studenter og ansatte ved Universitetet i Oslo, og samarbeidet vil fortsette. Grydeland er med i redaksjonskomiteen for et nordisk/russisk prosjekt om pionerbosetningen i Barentsregionen hvor deler av hans resultater vil bli

Førsteamanuensis Inger Storli tar i sin forskning utgangspunkt i tunanleggene fra 1. årtusen e. Kr. Her ser vi en kunstners rekonstruksjon av anlegget på Vollmoen på Engeløya i Steigen. (Etter et maleri av A. Reinerts.)

publisert. Han var på studieopphold ved universitetene i Cork, Irland og Glasgow, Skottland i høst. Her deltok han på workshops, holdt forelesninger og knyttet faglige kontakter.

Forsker/arkeolog Bjørn Hebba Helberg arbeider med et prosjekt som løper i en 10-års periode fram til 2006. Prosjektet er finansiert av Riksantikvaren og går i hovedsak ut på dokumentasjon og tverrfaglig vitenskapelige undersøkelser (arkeologi, geologi, botanikk og konservering) av helleristninger og hulemalerier i Nordland, Troms og Finnmark. Prosjektet har nært samarbeid med det Europeiske bergkunstprosjektet Rock Art in Northern Europe (RANE). I tillegg arbeider prosjektet med undervisning og kursvirksomhet knytta til skadedokumentasjon av bergkunst samt skjøtselsproblematikk. Han arbeider dessuten med forhold tilknyttet teknologi og samfunn i det norrøne samfunnet i Nord-Norge i jernalder og middelalder.

Professor Knut Helskog fokuserte i 2003 sin forskning på bergkunst, spesielt med tanke på å avslutte sine undersøkelser i Alta.. I den sammenheng deltok han i et Interregg IIIB prosjekt; RANE: Rock art of Northern Europe, et samarbeidsprosjekt med kolleger fra Norge, Sverige, Finland og Danmark, (avsluttes i 2005). Han påbegynte The rock art project, i samarbeid med The rock Art Institute, University of Witwatersrand, Johannesburg/Sør-Afrika, finansiert av Nfr. og IAR ved UiTø. Samtidig fortsatte prosjektet Rock art on the edge of Europe (RAEE) i samarbeid med Nordland fylkeskommune, kulturminnevernet på Sicilia, og forskere fra universitetene i Oulu, Umeå og Bergen, (avsluttes i 2004, Nordisk og Italiensk finansiert).

Helskog deltok etter ønske fra kolleger ved universitetet i Umeå i prosjektet Hällarnas budskap, i samarbeid med språkforskere og etnografer. Det siste bergkunstprosjektet han deltar i er rettet mot dokumentasjon, konservering og tilrettelegging av bergkunst. Det første av disse gjelder Bergkunstkonserveringens premisser og prinsipper. Prosjektet som er geografisk rettet mot den malte bergkunsten i Lofoten, ledes av Terje Norsted, NIKU. Det andre prosjektet gjelder konservering av helleristninger i Karelen, Russland. Dette er et prosjekt mellom Norge og Russland hvor Helskog er ansvarlig for den norske delen. Det siste prosjektet av denne kategori gjennomføres i Sentral-Asia finansiert av Riksantikvaren

og UNESCO. Årets feltundersøkelser var i Kazakstan. Ut over dette bearbeider han et materiale som ble utgravd ved Ust-Drozdovka i 1994, 1998 og 2000, på nordkysten av Kolahalvøya i Russland. Problemene er rettet mot en analyse av bosetningsmønster og ressursutnyttelse forbundet med forhistoriske bosetning på Kolahalvøya, Russland. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med kolleger ved "Institute of History of Material Culture, St. Petersburg, Russian Academy of Science" og IAR/UiTø. Han fortsatte analyse av materiale innsamlet ved utgravninger i det nordlige Karelen i Russland rettet mot mesolittiske og tidlig metalltids husstrukturer. Prosjektet innbefatter også bergkunsten i området. Prosjektet gjennomføres av arkeologer ved UiTø, Umeå universitet (Sverige), Turun Yliopisto/Åbo Universitet (Finland), og Karelian Science Centre i Petrozavodsk, (Russland). Prosjektet er i sin siste analytiske fase.

Forsker Anders Hesjedal fortsatte med etterarbeid etter de arkeologiske undersøkelsene på Melkøya. I 2003 innebar dette i hovedsak rapportskrivning, planlegging av ny steinalderutstilling på Tromsø Museum og redigering av OTTAR nr. 5, 2003.

Post doc. Tora Hultgreen fortsatte sitt prosjekt angående kronologi og proveniens på det keramiske materialet fra nordområdene (Svalbard og Nordvest - Russland) i perioden 1550–1850.

Førsteamanuensis Roger Jørgensen fortsatte arbeidet med den eldste jernvinna i Nord-Norge. Det ble foretatt flere runder med registreringer hvor det både ble avdekket forekomster av myrmalm og groper for trekullproduksjon, men ingen nye anlegg for produksjon av jern. En reise ble gjort til Rovaniemi i Finland, for dels å få kontakt med kolleger der, dels for å studere magasinerte funn og dokumentasjon fra utgravninger og dels for å studere jernvinneanlegg i felt. Det ble også foretatt en reise til Østersund i Sverige med samme formål. Slike komparative studier er svært viktig i det videre arbeid med den eldste jernvinna både med tanke på å finne nye anlegg og også i forbindelse med problematikk sentrert rundt spørsmål om opphav.

Forsker Anja Niemi forsket på materialet som ble avdekket i forbindelse med Melkøyutgravingene i 2001–2002. Hennes ansvarsområde innenfor prosjektet er spesielt landskaps-

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

analyse og romlige analyser, billedbehandling, kart-produksjon og statistikk med GIS som verktøy.

Forsker Morten Ramstad har arbeidet videre med materialet fra utgravingene på Melkøya 2001–2002. Han har utviklet og bearbeidet et klassifikasjonssystem for gjenstandsmaterialet, og har hatt den daglige drift av funnbehandlinga. Han har videre arbeidet mye med ulike typer analyser (div. jordprøver og C-14 prøver, trearts-bestemmelse etc.), samt øvrig rapportansvar i forbindelse med gravingen. Mye tid er lagt ned i ”Ilden i sentrum” skisse og planarbeid i forbindelse med ny steinalderutstilling Tromsø Museum. Utover Melkøy-prosjektet har han arbeidet med ravfunnene i fra steinalderen i Nord Norge, kommunikasjon, samfunn og kontekst.

Førsteamanuensis Inger Storli arbeidet videre med prosjektet ”politiske prosesser i nordnorsk jernalder”. Arbeidet tar utgangspunkt i oppfatningen om at den politiske konsolideringen Hålogaland alt var gjennomført da Harald Hårfagre startet sitt samlingsverk, og at ladejarlene, som opprinnelig stammet nordfra, hadde oppnådd status som overherrer over området allerede før

800. Gjennom studier av arkeologisk materiale søker Storli å avklare hvorvidt det er belegg for dette synet. Studiens målsetting er å beskrive de politiske prosessene som gikk forut for etableringen av jarlenes overherredømme, fra ca. 200 e Kr. Tunanleggene er sentrale i analysen, og prosjektet vil forhåpentligvis bidra til større forståelse for hvilken rolle anleggene spilte.

Førsteamanuensis Stephen Wickler har fortsatt sin deltakelse i det internasjonale forskningsprosjekt ”Borg maritim kulturlandskap prosjekt” begynt i 2001. I 2003 ble det gjennomført detaljert arkeologisk oppmåling med totalstasjon og geofysisk kartlegging av flere jernalder nausttufter ved Indre Borgpollen på Borg i Lofoten. Begrenset utgravning i en av nausttuftene ble også utført, og det ble funnet forskjellig typer jerngjenstander samt et trekullag med bl.a. brente beinrester og forkullede tekstiler.

Wickler fortsatte også med et internasjonalt forskningsprosjekt i Oseania som omfatter arkeologisk utgravning i huler på øya Rota i vestre Mikronesia. I 2003 har arbeidet bestått av funnanalyser i samarbeid med flere spesialister samt skriving av feltrapporten som skal ferdigstilles i 2004.

Fagenhet for botanikk

Førsteamanuensis Torbjørn Alm konsentrerte forskningen om to hovedemner: eksotiske/tropiske drivfrø i Norge – arter og funn (i samarbeid med E.C. Nelson, Storbritannia), og ulike etnobotaniske emner, inkludert en studie av de nevnte frøenes plass i folketradisjonen. Videre er innsamlet materiale av ulike plantearter bearbeidet i forbindelse med neste utgave av Lids flora (trykkes 2004).

Førsteamanuensis Torstein Engelskjøn For landsdelen har Floraen i Tromsø kommune nærmet seg fullføring, videre har han sammen med Bjørn Iversen deltatt i Salten Naturlag sine kartleggingsprosjekter. For de arktiske områdene har han vært rådgiver og medforfatter i ulike prosjekter og publikasjoner, med vekt på fylogeografi og molekylære metoder, og med utgangspunkt i DNA-laboratoriet ved fagenheten.

Inger Greve Alsos disputerte over avhandlingen Conservation biology of the most thermophilous plant species in the Arctic. Foto:Adnan Icgic, TMU.

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli og Mari Karlstad, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Professor Finn Haugli har som daglig leder i den uferdige Arktisk-alpin Botanisk hage arbeidet for å utvikle samlingene og for at hagen skal få et driftsgrunnlag for framtida. I samlingene har han fokus på Meconopsis og er her med på et prosjekt i regi av Royal Botanic Garden, Edinburgh, med kartlegging av de perenne blå Meconopsis-artene, så langt ressurser og muligheter rekker. Dessuten er han særlig opptatt av å utvikle samlingene av *Rhododendron* og *Saxifraga*.

Førsteamanuensis Geir H. Mathiassen har hatt forskningstermin i 2003. Han har arbeidet med forskningsprosjektet ”The Lophiostomataceae sensu lato”, og har spesielt konsentrert seg om en del problemtaksa innen slektene Lophiostoma, Lophiotrema og Platystomum. Omtrent halvparten av det innlånte materialet er blitt gjennomgått i løpet av året. DNA-ekstrahering og PCR-amplifisering ble gjort på DNA-laboratoriet ved TMU, mens sekvenseringen hovedsakelig ble gjort ved UiO.

Førsteamanuensis Brynhild Mørkved har fortsatt sitt arbeid med prosjektet Gamle hager og stauder i Nord-Norge med feltarbeid i Tromsø- og Harstad-området og i Salten. Prosjektet med den grønne kulturarven er nå blitt et landsomfattende prosjekt der de botaniske hagene er faglig ansvarlige for sin landsdel, der det bygges opp klonarkiver med verdifullt, gammelt materiale. Arbeidet ledes av Genressursutvalget for Kulturplanter der Mørkved er medlem. I forbindelse med utstillingen Kvaster på såret og ”Ottar” 3-2003: Gammel tradisjon - ny medisin, har Mørkved drevet feltarbeid i byens helsekostforretninger for å kartlegge planteinnholdsstoffer i helsekostpreparater.

Doktorgradsstudent Vibekke Vange arbeider i sitt doktorgradsprosjekt med problemstillinger knyttet til gjengroing av kulturlandskap. Rødknapp (*Knautia arvensis*) brukes som modellart, og problemstillingene er å undersøke 1) om populasjonsstrukturen til rødknapp varierer mellom beita og gjengrodde enger, 2) hvilket reproduksjonssystem rødknapp har og om arten har innnavlsdepresjon, og 3) variasjoner i artens spirekrav mellom ulike regioner og mellom individer innen en populasjon. Hensikten er å få mer kunnskap om faktorer som er viktige for forekomst og overlevelse av arten i et kulturlandskap i sterk endring. I 2003 ble ett arbeid fra delprosjekt 3) trykket (Vandvik & Vange 2003) og et annet

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

ble revidert og sendt tilbake for referee-behandling. Feltundersøkelser knyttet til en oppfølging av delprosjekt 3 ble utført høsten 2003. Vange presenterte poster på ”The 7th Clonal Plant Workshop” i Kuusamo, Finland, i august. Ellers har hun store deler av året arbeidet med utstillinga ”Kvaster på såret” for Tromsø Museum.

Fagenhet for geologi

Universitetsstipendiat Jesper Hansen har innsamlet ordovisiske brachiopoder fra forskjellige steder i Oslo-området og er nå i gang med registreringen og arts-/slektsbestemmelse av fossilene med henblikk på blant annet å kunne studere deres stratigrafiske og baty-metriske forekomst, og undersøke den faunistiske påvirkning fra datidens faunaer omkring nabokontinenter. Som pliktarbeid har han arbeidet med det kvartær-geologiske materiale innsamlet av Ole T. Grønlie under den norske vitenskapelige ekspedisjon til Novaja Semlja i 1921, og har i den forbindelse innledet et samarbeid med Professor Jan Mangerud i Bergen med henblikk på publisering.

Konservator Per Bøe har fortsatt sine undersøkelser av alkaline bergarter på Sørøya i Finnmark, det samme var tilfelle med studier av vannløselige sulfatmineraler.

Professor Jakob Møller har videreført arbeidet om vindklimaets morfologiske og sedimentologiske effekt på strender i Sandbukta på Breivikeidet og på Kola i samarbeid med Dr. Vladimir Yezzerov og Dr. Vasili Kolka ved Kola Science Centre. Barentssekretariatet har gitt økonomisk støtte til et to-årig prosjekt om ”Naturgrunnlaget på Kola etter siste istid -betingelser for forhistorisk bosetting”. Til nå er tre vitenskapelige artikler i internasjonale tidsskrift publisert samt om lag femten foredrag/posters på internasjonale konferanser. Kystområdene i Nord-Norge og på Kola ligger i global sammenheng spesielt godt til rette for forskning på fortidens og dagens vindklima. Interessante sammenfall er dokumentert. Resultatene er allerede publisert i internasjonale tidsskrift. Ytterligere 4–5 nye artikler er planlagt publisert med grunnlag i den til nå innsamlete datamengde på Kola.

Forskningsbasert formidling om kyst-Nord-Norges geologi er blitt tatt opp i et prosjekt rettet mot turistnæringen, såkalt geoturisme. Tusenvis av turister går for eksempel igjennom hullet i Torghatten, men ingen

geofaglig basert forklaring gis, kun et eventyr om kampen mellom Dønnamannen, Suliskongen og Hestmannen for å sjarmere Lekamøya!

Førsteamanuensis Elsebeth Thomsen deltok som invitert foredragsholder på det internasjonale BIOFAR-Symposium som ble avholdt på Færøyerne 24–26 april. Temaet for symposiet var ”North-East Atlantic marine benthic organisms in the Faroes – taxonomy, distribution and ecology”. Foredraget omhandlet biogeografien til de færøyske brachiopodene. Blant annet ble resultatene av en analyse av brachiopod-substrat forhold presentert. Studiet av de grønlandske brachiopoder som ble innledet i 2002, fortsatte. En systematisk liste basert på litteratur ble ferdigstilt i samarbeid med Dr. O. Tendal og Mag. T. Schiøtte, Zoologisk Museum, Univ. i København. Supplerende studier av samlingsmateriale ved dette museum ble påbegynt. Et samarbeid med Dr. J. Jin, Department of Earth Science, Univ. of Western Ontario, og Professor D. Harper, Geologisk Museum, Univ. i København, resulterte i et manuskriptutkast til en felles artikkel om systematikken til utvalgte silure brachiopoder fra Oslo-feltet og Anticosti Island. Et arbeide med Professor F. Fürsich, Univ. i Würzburg, ble akseptert for publikasjon. Arbeidet omhandler den mesozoiske faunaen i løsblokkene fra Sortlandsområdet (prosjekt Fossiler).

Fagenhet for nyere kulturhistorie

Førsteamanuensis Ola Graff hadde forskningstermin våren 2003 og brukte det bl.a. til et studieopphold i Sverige for å bli kjent med svenske arkiv. Han var i arkiv i Uppsala,

Stockholm og Umeå, spesielt med tanke på samisk materiale. Han har arbeidet videre med temaet fra doktor-avhandlinga. Graff har to prosjekter i gang hvor han har engasjert ekstern hjelp; Positivmusikk i Susendalen og Kolasamisk joik

Førsteamanuensis Marit Anne Hauan arbeider med et forskningsprosjekt om kjønn og periferi med menn i arktiske og det nordlige Norge som empiriske felt. Videre utforsker hun, i samarbeid med Tora Hultgren og Per Kyrre Reymert, et sted på Svalbards internasjonale dimensjoner, nasjonale forskjeller og forståelse.

Amanuensis Helge A. Wold har i løpet av året avsluttet arbeidet med manuskriptet Querinis reise – Historier om en historie, en undersøkelse av hvordan et hardt prøvet kystsamfunn (Røst) på ulike måter tar i bruk en 600 år gammel historie for å skape entusiasme og framtidstro. Boka utkommer våren 2004. Et annet prosjekt dreier seg om å kartlegge og tolke den holdningsendring til bruken av naturressursene som har funnet sted de siste 50 år, eksemplifisert ved den aktiviteten som foregår i fugle-fjellene på Røst av turister, forskere og lokalbefolkning. Materialinnsamlingen har foregått både ved feltarbeid, intervjuer og arkivstudier. Arbeidet inngår som del av det overordnede prosjektet Et annet sted – moderniseringen av et kystsamfunn 1950–2010.

Fagenhet for samisk etnografi

Førsteamanuensis Ivar Bjørklund har arbeidet med 1) Samisk ressursforvaltning og sedvaner i fjordfiske og reindrift; 2) Formidlingsaspekter ved musealt arbeide.

Førsteamanuensis Terje Brantenberg har arbeidet med viderføring av et digitalt nettbasert læremiddelprosjekt basert på utstillingsprosjektet "Sapmi - en nasjon blir til" bl.a. ved samarbeid med professor Britt Kroepelien, Institutt for kunsthistorie, UiB. I denne forbindelse er det laget revidert prosjektbeskrivelse, budsjett og framdriftsplan og søkt om ekstra midler for fullføring av prosjektet ved utgangen av 2004. Han har planlagt seminar om formidlingsforskning om forholdet museum og

Håvard Dahl Bratrein og hans kone Seija ved overrekkelsen av Festskriftet Karlsøy og verden utenfor i forbindelse med feiringen av hans 70 års dag.
Foto: Adnan Icagic, TMU 31. januar 2003.

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli og Mari Karlstad, Tromsø Museum Universitetsmuseet

publikum med utgangspunkt i erfaringer fra Sapmi-prosjektet og igangsatt arbeid med innsamling av materiale til et Ottarnummer (flyhistorien i Nord-Norge). *Amanuensis Johan Albert Kalstad* har arbeidet med prosjektet om kolasamene og deres situasjon under den siste periode av tsarveldet, sovjetperioden og tiden etter kommunismens fall. Videre har han et mindre prosjekt som har hatt som mål å utarbeide en utviklingsstrategi for etablering av samisk reindrift på Kolahalvøya.

Amanuensis Dikka Storm har fortsatt innsamling og bearbeiding av forskningsprosjektet Markebygden i historien 1850–1950. Landskapsbruk og identitetsforvaltning med særlig vekt på Storjorda og fokus på tradisjonell utnytting av fjellområdene. Arbeidet utføres i samarbeid med lokale ressurspersoner L. Skoglund, Kvæfjord, A. Olsen, Evenes, B. Olsen, N. Olsen, A. Skåden, Skånland. Som ledd i prosjektet er samarbeidet med fokus på kvinneperspektivet i reindriften fortsatt i samarbeid med H. Valestrand IPL, SV-fak og i et sammenlignende perspektiv med V. Hoon, Madras. Ved bearbeiding av innsamlet materiale har stud. cand. jur. Randi Skum, oppstart 5.5. og foto- og tegneassistent Jørn Amundsen vært engasjert. Tone Bleie, CMI, professor II ved Kvinnforsk har fulgt opp avtalen om veiledning fra våren 2002, og gjennomgikk sammen med Storm progresjonen av arbeidet i veiledningsmøte 20.5. i Tromsø. Feltarbeid ble utført i Skånland, Kvæfjord, Lødingen og Tromsø. Konservator var på studiebesøk på Etnografisk Museum, Historisk museum, Kunstindustrimuseet, Oslo og Siida - Samemuseum och Övre Lapplands naturum, Enare, Finland og J. A. Saviomuseet, Kirkenes med konservator J. A. Kalstad.

Prosjektet 'tekst, dikt og foto' om markebygdene har fortsatt for ferdigstilling og senere publisering. Med utgangspunkt i prosjektbeskrivelse (2002) ble tekstmateriale bearbeidet i samarbeid med Line M. Skum.

I 2003 deltok Johan A Kalstad i et større internasjonalt forskningsbasert utviklings- og kompetanseoppbygningsprosjekt blant samer på Kola-halvøya. Han hadde spesielt ansvar for reindrift. Her er han sammen med reingjetere fra sjuende reinsdyrbrigade i reinkompaniet Tundra. Fotoet er fra brigadens barmarksbase på Mudjokk-tundraen rundt 90 km nord-øst av samelandsbyen Lujavr (Lovozero).

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli og Mari Karlstad, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Fagenhet for zoologi

Stipendiat Cédric d'Udekem d'Acoz har sluttført to viktige manuskripter. Ett er en revisjon av de nordvesteuropeiske Bathyporeia-arter (Crustacea, Amphipoda), det andre en beskrivelse av tre nye Bathyporeia-arter fra Nord Afrika. En revisjon av Middelhavs-artene var godt i gang ved utgangen av 2003. En studietur til Verona 6–13. april gjorde det mulig å studere de rike samlingene i museet der. Feltarbeid i Nordvest Frankrike 14–21. april skaffet ferskt Bathyporeia-materiale til senere molekylære analyser. To mindre arbeider har blitt publisert: det første funnet av reken Bythocaris cosmetops i Biskayabukta, og første funnet av amfipoden Paramphithoe buchholzi i Barentshavet. En viktig webside "Crustikon" <http://www.uit.no/crustikon/> med fargebilder av europeiske krepsdyr ble satt opp.

Førsteamanuensis Rob Barrett fortsatte sine langtidsundersøkelser av bestandsdynamikk, ernæring og hekkesuksess hos sjøfugl i den sørlige Barentshavet. Effektene som endringene i bestandene av lodde og sild har på bestandsutvikling, hekkesuksess, ungevekst og næringsvalg ble undersøkt på Hornøya utenfor Vardø. Fenologien hos trekkfugl i Troms ble videre studert i nært samarbeid med Norsk Ornitologisk Forening (NOF), avd. Troms, og bestandsutvikling hos nord-norske havsuler ble dokumentert i samarbeid med NOF, Lofoten lokallag. Han ledet også undersøkelsen av massedødelighet hos krykkje utenfor kysten av Troms i april/mai i samarbeid med Veterinærinstituttet, Tromsø.

Førsteamanuensis Karl Fraffjord starta et nytt prosjekt på nordflaggermus, med bruk av radiosendere for å studere aktivitet, jaktområder, flygeavstander m.m. Det er første gang radiosendere er brukt på flaggermus i Norge. Tellinger av kolonier ble også foretatt. Et nytt prosjekt på vånd ble også starta, med fangst og individmerking for å undersøke tetthet, overlevelse, reproduksjon m.m. på øyer. Støtteføring av fjellrev fortsatte i samme område som tidligere, men ga ingen valpekull denne sommeren.

Professor Arne C Nilssen avsluttet arbeidet med et kapitel i ei internasjonal bok om brems, kanadisk redaksjon. I måler-(lauvmark-) prosjektet ble det i samarbeid med svenske forskere bearbeidet eldre og nyere data innsamlet i Nord-Norge i en langtidsserie over bestandssvingninger, en artikkel nesten ferdig. Medforfatter i et kapittel om insekters innvirkning på bjørkeskogen i ei internasjonal bok. I kleggprosjektet ble det gjort en del nyinnsamlinger og artsbestemmelser, og en vitenskapelig artikkel ble nesten klar for innsending. En artikkel om bjørkeskudd-møllen ble publisert. I reinbremsprosjektet ble det laget flere populærvitenskapelige artikler på bakgrunn av egne vitenskapelig artikler.

Professor Wim Vader: 2003 har blitt et år for konferanser, med deltakelse i hele fem internasjonale konferanser og symposier (Tyskland (2), Tunis, Færøyene, Argentina), og poster og/eller foredrag ved fire av dem. Ellers har forskningen igjen vært konsentrert om amfipodenes taksonomi og biologi, som oftest i samarbeid med dr Jørgen Berge (UNIS, Longyearbyen) og dr Traudl Krapp (Bonn), seks mss er til trykking. Ved slutten av året ble søknaden om en ny NFR-stipendiat for en revisjon av slekten Metopa, innvilget. Amphipod Newsletter 25 ble ferdigstilt og lagt ut på nett. I løpet av forskningstermin høsten 2003 utførte han feltarbeid i Chile og på Falklands-øyene, og oppholdt seg noen uker hos Traudl Krapp i Bonn, der de startet to nye samarbeidsprosjekter, om familien Amphilochidae fra BioFar-programmet, og om assosierte amfipoder fra kongekrabber fra Falkland.

Av annen aktivitet kan nevnes at vi fikk inn en ny fisk for Nord-Norge (kvitskate) og at publisering av små epoststykker om sesonger og fugleliv i Tromsø fortsatte.

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Mari Karlstad, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Formidling

Tromsø Museum - Universitetsmuseet hadde i 2003 besøk av totalt 73 581 personer. Publikum fordelte seg på cruisebåtturister, andre grupper, elever og enkeltbesøkende. Søndagene er populære besøksdager for lokalt publikum, og særlig mange barnefamilier tar da turen hit. Studentene besøker oss helst i forbindelse med studiebesøk, gjerne i grupper. Utenom publikasjoner, vevsider og utstillinger foregår formidlingen også gjennom media og ved telefoniske henvendelser til den enkelte forsker. Hvert år holder våre forskere kurs for guidene til Destinasjon Tromsø i forkant av sommersesongen.

Utstillinger

Det ble laget en stor nyproduksjon: "Kvaster på såret" som ble sommerutstilling i 2003. Den presenterte norske planter i medisin og kosthold før og nå, og ble til i et samarbeid med farmasimiljøet ved Medisinsk fakultet. Både i samisk, kvensk og norsk folkemedisin er det samlet betydelig kunnskap om plantens egenskaper og bruk. Tidligere generasjoners viten kommer til nytte for moderne forskning i jakten på bedre og mer effektive medisiner. Med denne utstillinga markerte Tromsø Museum 400 års-jubileet for det offentlige helsevesen i Norge. Utstillingen ble delfinansiert av Helse- og sosialdepartementet og Helseavdelinga hos Fylkesmannen. Hilde Hauan Johnsen var formgiver og Ellen Beck var produsent for denne utstillingen. Prosjektleder var botaniker Vibekke Vange. Utover høsten ble denne utstillingen leid ut som vandreutstilling i Sør-Norge og en turneplan ble lagt for Nord-Norge.

Ved åpningen av utstillingen Kvaster på såret, formgiver Hilde Hauan Johnsen, produsent Ellen Beck og prosjektleder Vibekke Vange.
Foto: Adnan Icagic, TMU

I tillegg ble det av arkeologene laget en minneutstilling med Povl Simonsens funn. Denne utstillingen vandret i Finnmark på høsten. Arkeologene bidro også med fire små utstillinger lokalt med følgende tema:

- Gravfunn fra vikingtiden
- Et skipsvrak fra middelalderen
- Estetikk i steinalderen
- Perler fra magasinet

Fagenhet for nyere kulturhistorie bidro med utendørs lysbildeframvisning: Glimt - ansikt til ansikt i mørketida. Portretter tatt av fotograf Halfdan Holm fra perioden 1946–1951 ble vist. Fotosamlingen på 13 000 negativer ble gitt i gave til Tromsø Museum av Tromsø Arbeiderforening.

Vandreutstillinger

Tromsø Museum har i mange år tatt på seg oppgaven med vandreutstillinger i nord ved å forhandle fram leie - og transportavtaler. I tillegg vandrer også våre egenproduserte utstillinger. Følgende utstillinger vandret i 2003:

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Radli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Øyeblikk – Fotografier fra Nord-Norge 1960-1990.
Utstillinga er produsert av Tromsø Museum og består av ca. 60 innrammede fotografier fra fagenhet for nyere kulturhistorie. Den er blitt vist på følgende museer: Kystmuseet, Florø og Kystmuseet, Hitra.

Rein og jerv

Denne flotte montasjen med rovdyr laget av Håkon Dahlen, taksidermist ved Tromsø Museum, har vandret fra 1997. I 2003 ble den vist på Midt-Troms museum, Storsteinnnes.

Folkeslag i Tsarens rike

Denne store utstillinga fra Norsk Folkemuseum har vandret i Nord-Norge siden høsten 2001. I 2003 er den vært vist på:
Berlevåg havnemuseum
Nordkappmuseet, Honningsvåg

Árran lulesamisk senter, Drag
Nordlandsmuseet, Bodø
Rana Museum, Mo
Vefsn Museum, Mosjøen

Da utstillinga kom tilbake i januar ble den avviklet etter avtale med Norsk Folkemuseum.

I tillegg formidlet vi utstillingen ”Det gåtefulle Kina” både til Harstad og Bodø.

Gjesteutstillinger

Tekstiler fra Mali	til 12.01.
Det gåtefulle Kina	01.02- 30.03
Foto Boazojahki – reinåret	18.06 -15.11
Duodji, samisk brukskunst	08.10 - 05.11
Så rart å være flaggermus	07.11-.....
Maken til lappverk	14.11-
Bergkunst i Europas ytterkant	16.12 -

”Det gåtefulle Kina” var en godt besøkt utstilling med fossiler og silke som vekket til live mange spørsmål både om natur- og kulturforhold. I tusener av år har Kina vært omspunnet av mystikk og spenning. Silke, bambus og fossiler av dinosaurknokler er noe av det vi fikk se i denne utstillinga. Jakten på Kinas drager har ført oss til kunnskap om dinosaurer og fuglenes opprinnelse. Utstillinga var velegnet for barn, og det er laget et eget aktivitetshefte. Utstillinga er produsert av de naturhistoriske museene på Tøyen ved Universitetet i Oslo i samarbeid med NRK som hadde en egen programserie om Kina.

Utstillingen **”...så rart å være flaggermus”** kom fra Agder NaturMuseum, og ble satt opp i den gamle eventyrskogen. Den ble demontert våren 2004, for å gi plass for produksjon av utstillingen Polar-Norge. Flaggermus-utstillingen viste flere arter og tok opp noe av mystikken rundt denne dyregruppen. Vår forsker Karl Frafjord presenterte sitt prosjekt om utbredelsen i nord. Spørsmål som ble stilt var: Skumle nattdyr eller insektjegere?, og; hva er myter og hva er fakta?

Ved åpningen av gjesteutstillingen Det gåtefulle Kina som var laget av Universitetets Naturhistoriske Museer på Tøyen i Oslo.
Foto:Adnan Icgagic, TMU

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli, Tromsø Museum Universitetsmuseet

”Maken til lappverk” var en jubileumsutstilling for Tromsø Quiltelag med lappeteknikk utført av kvinner i Tromsø over en 100 års periode. Lappeteppeteknikk har sine røtter tilbake til 1100 tallet i Kina. Her i Nord-Norge har Tromsø Museum funn fra 1874, Tussøyteppet. Lappeteknikk eller Quilting fikk sin renessanse med hippiene i USA på 70 tallet. Utstillinga var en fargeklatt i mørketida og årets juleutstilling.

Duodji - en utstilling av samisk brukskunst og kunsthåndverk fra nyere tid. Kunstnere fra Norge, Sverige, Finland og Russland. Materialene som er brukt ble ofte hentet fra egne naturomgivelser; tre, horn, bein, skinn, sener, ull, teger og never. Men det var også eksempler med glassperler og tinntrådbroderier. Det er Varanger Samiske Museum som har laget denne utstillinga. Utstillinga skal vandre over flere år i Norden.

Fotoutstillingen Boazojahki - reinåret viste bilder fra reindrifta i Finnmark året rundt. Fotografen Trym Ivar Bergsmo bosatt i Vesterålen, har fulgt tradisjonell reindrift på Finnmarksvidda. Et stort bokverk følger utstillinga som først ble presentert på Festspillene i Nord- Norge.

Fotoutstillingen Bergkunst i Europas ytterkant, er laget av fotograf Vegard Moen, Nordland Fylkeskommune. Katalog finnes i fire språk: samisk, finsk, engelsk og norsk. Professor Knut Helskog ved Tromsø Museum var sentral i arbeidet med utvelgelsen av den bergkunst som vises.

Arrangementer

Gjennom hele året arrangerer vi faglige møter mellom publikum og forskere. Det skjer også gjennom medieoppslag. Nedenfor er gjengitt arrangementene igjennom året. I forbindelse med **Dinosaurhelga** ble det laget ei lita temautstilling: ”Fiskefossiler fra Devon-tida”, ”Dinosaurer med fjær – hva Kina har vist oss” og ”Dinosaurekspedisjon i Gobiørkenen, Mongolia”, to foredrag ved Jørn H. Hurum, Paleontologisk museum, Oslo. Øglejakt og kunnskapskonkurranser for barn. Elsebeth Thomsen bestemte publikums medbrakte fossiler.

Ved igangsetting av utstillingsprosjektet Polar-Norge 2005 med prosjektleder Jochen Peters og manusforfatter Åsa Elstad.
Foto: Mari Karlstad, TMU

To gudstjenester med nordnorske salmer i Kirkekunstutstillinga v/Elverhøy menighet.

Soppkontroll ved Tromsø Soppforening ble arrangert fem ganger høsten 2003. Soppturer fra Charlottenlund, Tønsvika og Håkøybotn. ”Berlevågfisken og andre mysterier” – stand i Forskningsteltet, Strandtorget. Konservator Marit Anne Hauan bidro under mannekengoppvisning med klær fra magasinet til Nyere kulturhistorisk fagenhet.

Åpen dag på TMU: omvisninger i Kvaster på såret - Forskningsdagene 2003. Husflidsmesse v/ Kvaløysletta husflidslag.

Astronomidag v/ Tromsø Astronomiforening arrangert i desember.

Botanisk hage

Følgende temakvelder ble arrangert:
Vår i hagen: Sildresamlingen. Finn Haugli
Løk og knoller. Finn Haugli
Forsommer i hagen: Himalaya- og Rhododendronsamlingene. Finn Haugli
Sommer i hagen: Ugras og ugraskontroll. Kristian Nyvoll
Leplanting, busker og trær. Kristian Nyvoll
Tradisjonsplanter fra oldemors hage. Ved Brynhild Mørkved

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Olga Kvalheim, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Jord og jordforbedring – og mer om ugras. Ved Kristian Nyvoll
Publikumsdag. Botanisk hages venner
Sein blomstring, høstfarger. Ved Kristian Nyvoll

Publikasjoner

Tromsø Museums populærvitenskapelige tidsskrift Ottar hadde følgende redaksjon i 2003: Johan Albert Kalstad (kultur og samfunn), Per Bøe (natur og miljø), Per Kyrre Reymert, Elisabeth J. Nilsen og Ann Grethe Bakker. Tidsskriftet kom som vanlig ut med fem nummer: *På skinner i nord*, *Det offentlige helsevesen i nord*, *Gammel tradisjon – ny medisin*, *Kongekrabben* og *Melkøya*. Antall abonnenter var 4035.

I 2003 utkom Tromsø Museums skrifter med festskrift til Håvard Dahl Bratrein. Boka hadde tittelen; *Karlsøy og verden utenfor – kulturhistoriske perspektiver på nordnorske steder*.

Verdensveven og nettstedet

Vår vevredaktør i 2003 var professor Arne C. Nilssen og vi utviklet våre vevsider ved å oppnevne en ansvarlig for hvert miljø og la inn nytt stoff. I tillegg kjøpte vi noen tjenester utenfra blant annet for å lage vevside for Sápmiutstillingen. Redaksjonssekretær Elisabeth J. Nilsen utførte arbeidet med museets nye hjemmeside og testet samtidig ut universitetets nye hjemmeside.

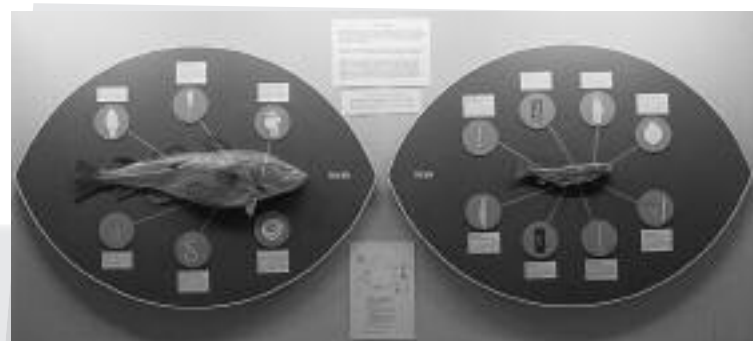
Nytt av året var åpning av nettstedet for trekkfugler til Nord-Norge. Formålet var å finne ut når de ulike 19 arter ankommer landsdelen.

Skoletjenesten

Skoletjenesten har i 2003 vært administrert og utført av Marianne Giæver. I vårsemesteret har Line Nilsen

Øverst: Fra utstillingen MALI – afrikanske tekstiler, Bambara drakt.
Foto: Adnan Icgagic, TMU

Nederst: Fra åpningen av utstillingen MALI – afrikanske tekstiler. Fra venstre: Mari Goundiam (Mali), Tamba (Tromsø) og sølvsmed Al'hassan (Mali).
Foto: Adnan Icgagic, TMU

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Mari Karlstad, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Sandanger innehatt 20 % stilling og Marianne Giæver 80 % stilling som museumsleerer.

Tromsø Museum – Universitetsmuseet har i 2003 hatt besøk av 5279 barn/elever/studenter fra barnehage, grunnskole og studenter fra universitet og høyskole. De fleste besøkende kommer fra grunnskolene i Tromsø kommune. Høgskolen i Tromsø, avdeling for lærerutdanning og Universitetet i Tromsø har også dette året benyttet skoletjenesten. Til sammen har 3596 elever/studenter benyttet skoletjenesten ved museet, studenter 449 og 3147 elever fra grunnskole og videregående skole. I høstsemesteret var det bare 16 klasser fra Tromsø kommune som besøkte museet. Skolenes økonomiske situasjon er dårlig, noe som merkes på besøkstallene. Ekskursjoner som krever buss, blir salderingsposter. De skolene som har satt ekskursjon til museet inn på sine planer, kommer fortsatt hit.

Fordelingen: vårsemesteret: 108 grupper, 2276 besøkende høstsemesteret: 60 grupper – 1330 besøkende. Fordelt på:

Geologi	11 grupper
Zoologi	28 grupper
Botanikk	20 grupper
Arkeologi	42 grupper
Samisk etnografi	46 grupper
Nyere kulturhistorie (kirkekunst)	18 grupper

Dessuten har 20 grupper fra universitetet og høyskolene vært her. Tema for besøkene har vært, "Bruk av museet i undervisning"/didaktikk, "Sápmi", geologi og i Botanisk hage. Hver gruppe har fått 2–3 timer undervisning.

I høstsemesteret ble det ikke gitt tilbud om temadager. Følgende temauker for grunnskolen er gjennomført:

"Samekulturen"	13 grupper
"Dyr om vinteren"	12 grupper
"Vår i botanisk hage"	7 grupper
"I oldemors urtehage"	11 grupper

Skolebarn på besøk i den nyoppussede Kafé Rotunden.
Foto: Jorunn M. Rødli, TMU

Undervisningen i temaukene tar utgangspunkt i forskning/utstillingene/samlingene og i Læreplanverket for grunnskolen, L97. I forkant av temaukene har besøksklassene fått tilsendt problemstillinger som forarbeid.

På museet/i hagen har de fått undervisning i 2,5 timer. Enkelte klasser har dessuten fått oppgaver til temaet. Temaene "Samekulturen", "Dyr om vinteren", og "Ut i vår hage." har hatt praktiske øvelser som en del av undervisningen.

Undervisning i gjesteutstillinger:

"Gåtefulle Kina": 10 grupper
"Flaggermus": 6 grupper

Foredrag/kurs:

– Bruk av planter i nordnorsk tradisjon. Forskningsdagene i Nord-Troms
– Innføring i elementær geologi for lærere i Nord-Troms

I uke 7 og 8 hadde fire 3. års studenter fra Høgskolen i Tromsø, allmennlærerutdanninga, praksis ved museet. De var innoom alle fagenhetene og de gjennomførte temauka "Dyr om vinteren". Tilbakemeldinga fra studentene er at praksis/hospitering ved museet er svært nyttig for deres framtidige lærergjerning.

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Mari Karlstad, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Samlingene

Samlingene ved Tromsø Museum – Universitetsmuseet omfatter kulturhistoriske gjenstander, naturhistoriske prøver og objekter, dokumentarkiv, fotoarkiv, lydarkiv og andre typer arkiv. Samlingene omfatter nesten 1,5 millioner nummererte objekter og 323 000 fotos. Tilveksten i 2003 besto av ca. 30 000 gjenstander (hovedsakelig innen arkeologi, geologi og botanikk), ca. 4 000 bilder og lydopptak, 3 000 arkivalier og 50 000 registrerte særtrykk.

Samlingene ved museet er en dokumentasjon av viktige deler av utforskningen av regionen, og ofte også den eldste og mange ganger den eneste. Fordi det er mange eksempler på at samlingene kan få fornyet aktualitet og kan brukes på nytt etter hvert som vitenskapen utvikler

seg og nye teknikker blir tilgjengelige, er samlingene en potensiell kilde til ny kunnskap for seinere forskergenerasjoner.

Sikringstiltak

Takket være en bevilgning på 1,2 og 2,0 millioner kroner fra UFD i slutten av hhv. 2002 og 2003, og et tett og meget godt samarbeid med universitetets tekniske avdeling var det mulig å sette i gang en betydelig oppgradering av noen av magasinene på museet. Gjennom bygningsmessige utbedringer, klimaregulering og innkjøp av kompaktmagasiner var det mulig å betydelig utbedre sikringen av deler av samlingene og arkivene for framtiden. Nye topografiske arkiver ble etablert for arkeologene og Formidlingsenheten, et nytt arkivaliamagasin for papirbaserte samlinger ble bygd, og nyere kulturhistorisk magasin ble bedre sikret med bl.a. automatiserte brannslukkemidler. Det ble installert nye lukkede kompaktmagasiner i samisk-etnografisk magasin, hvor kjølerommet også ble utvidet. Zoologene fikk etablert et nytt, klimaregulert skinn- og beinmagasin, igjen med lukkede kompaktreoler, og det ble etablert et nytt kompaktreolsystem for den geologiske samling på Holt. Dette sikringsarbeidet fortsetter i 2004.

I 2003 Tromsø Museum fortsatt arbeidet med å gjøre samlingene lettere tilgjengelig for forskere, studenter og publikum gjennom digitaliseringen av samlingenes dokumentasjon, bl.a. gjennom Museumsprosjektet.

Museumsprosjektet

Museumsprosjektet ble etablert i 1998 som et nasjonalt samarbeidsprosjekt mellom de fire universitetene. Hovedmålet for prosjektet er å gi en samlet og rasjonell tilgang til informasjon om vår kultur og naturarv samlet i universitetsmuseene gjennom å gjøre dokumentasjonen om samlingene tilgjengelig i felles, nasjonale databaser. Ved hjelp av felles grensesnitt og tverrfaglige koblinger av data vil det være mulig å skape helt nye kunnskapskombinasjoner og vinne nye innsikt.

Ambassadør Bopal Krishna Gandhi, barnebarn av Mahatma Gandhi besøkte Tromsø Museum 9. april 2003. Her ved støtten av Mahatma Gandhi 1869–1948 i Folkeparken.
Foto: Adnan Icgic, TMU

Fagenhetene for Arkeologi, Botanikk, Geologi og Zoologi har ved hjelp av fagkonsulentene Åse Sørgård, Geir Arnesen og Robert Bergersen fortsatt innlegging, bearbeiding og tilgjengeliggjøring av de respektive samlinger. Arbeid gjennomført i 2003 i regi av Museumsprosjektet oppsummeres i følgende tabeller.

Fagenhet for arkeologi

Objektgruppe	Konvertert i 2003	Gjenstår å konvertere	Konvertert totalt
Tilvekstkatalog, innskriving	ca. 80 ss		ca. 11 000
Tilvekstkatalog, tagging	ca. 1 700	1 831	8 800

Fagenhet for botanikk

Objektgruppe	Konvertert i 2003	Gjenstår å konvertere	Konvertert Totalt
Karplanter	3 318	4 000	147 495
Moser	3 064	4 500	17 039
Lav	8 652	7 500	8 652
Alger	0	3 000	0
Sopp	672	11 200	23 860
Feltdagbøker m/datamatriser	0	0	124
Feltdagbøker m/plantelister	0	50	0
Plantefunn fra krysslister	0		ca. 16 000
Særtrykk	0	100	7 000
a Inkluderer ikke tilrettelagt materiale			

Fagenhet for geologi

Objektgruppe	Konvertert i 2003	Gjenstår å konvertere	Konvertert Totalt
Bergarter, etc.	653	3 655	23 551
Særtrykk	1 427	63	26 137

Fagenhet for zoologi

Objektgruppe	Konvertert i 2003	Gjenstår å konvertere	Konvertert Totalt
Coleoptera	46	ca 1 000	22 853
Lepidoptera	12	0	23 659
Diptera	281	0	26 129
Varia	3 361	ca 15 000	10 659
Crustacea	196	200	10 078
Chelicerata	569		569
Div.	352	ca 25 000	18 599
Særtrykk	8375	ca 14 000	16 974

Magasin- og arkivarbeid ved Fagenhetene

Fagenhet for arkeologi

Magasinrevisjonen, som ble startet i 2002, fortsatte gjennom hele 2003, og tilsatte på prosjektet var Monica Kristin Hansen fra januar til mai og Kristine Orestad Sørgaard fra januar til og med juli, begge i full stilling, og senere Monica Kristin Hansen fra august til og med desember i 60 % stilling.

Gjennomgangen av gjenstandsmagasinene fortsatte i 2003 og ble fullført allerede i løpet av februar måned. Revisjonens hovedoppgaver har i etterkant vært knyttet opp mot de mangler og problemområder som ble påvist under gjennomgangen.

I denne sammenheng har det blitt jobbet med å få en fullstendig og systematisk oversikt over manglende gjenstander med utgangspunkt i magasinets database slik at gjenstander og lokaliteter blir søkbare i denne. Etter hvert, når oversikten står ferdig, er planen at samlingen med 'mysterier' og feilmerkede gjenstander skal sjekkes opp mot denne. En tilsvarende oversikt ble også påbegynt for gjenstandsmaterialet som befinner seg på lab, samt det som er lånt ut til andre institusjoner. I denne sammenheng har revisjonen jobbet i nært samarbeid med Aud Ahlquist og Camilla Nordby (konservator).

Videre har store deler av gjenstandsmaterialet på de 5000 første Ts-numre blitt pakket om og en rekke gjenstander har blitt sendt til lab. Ukatalogisert materiale både i magasinene og i korridorskapene har blitt katalogisert, merket og pakket, men her gjenstår meget.

I tillegg har Hansen og Sørgaard i samarbeid med Ahlquist tilrettelagt for besøkende (privatpersoner, studenter og forskere) som har ønsket tilgang til gjenstandsmaterialet.

Utover de oppgaver direkte knyttet til samlingene har Sørgaard og Hansen, med utgangspunkt i noen av de flotteste steinalderfunnene fra Magasinet, bidratt med produksjon av en midlertidig utstilling, "Estetikk i steinalder" (fra mai til oktober), og videre også med utførelse av andre praktiske oppgaver relatert til fagenheten.

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Jorunn M. Rødli og Mari Karlstad, Tromsø Museum Universitetsmuseet

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Mari Hildung, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Fagenhet for botanikk

Den totale registrerte tilveksten av samlingene har vært på 6784 nummer. Dataregistrert tilvekst har vært på 4420 nummer (3559 nr. karplanter og 861 nr. kryptogamer). I tillegg kommer 1463 nr. til generalherbariet som vi ikke har dataregistrering på enda, og 640 nr. dias. Den reelle tilveksten er mye større, da vi får materiale fra registreringsprosjekter, både egne og andres. Materialet registreres først som tilvekst når det er dataregistrert. Manglende arbeidskraft er grunnen til at materiale blir liggende. Torbjørn Alm driver fortsatt store innsamlinger fra Finnmark, vi har fått store samlinger fra Saltenområdet, de største fra Mats Nettelblad og fra Trond Skoglund. Dessuten var det et stort kartleggingsprosjekt i Skjerstad i regi av Salten Naturlag der Torstein Engelskjøn og Bjørn Iversen deltok. Dette materialet er delvis bearbeidet.

Hele lavsamlingen ble skannet i løpet av 2003. Roy Kristiansen var engasjert til å gjøre dette ferdig. Materialet er nå til dataregistrering på registrerings-sentralene i Karasjok og Kautokeino. I løpet av året er det registrert 3190 nr. moser og 8394 nr. lav der.

Marit Espejord og Kirsti Eidsmo har utført en stor jobb med dokumentasjon av plantematerialet i botanisk hage. Dette arbeidet vil fortsette til alt er

dokumentert. Marit Espejord er dessuten prosjektleder for samtidsdokumentasjon av en del hager i Troms. Så langt omfatter prosjektet fem hager. Brynhild Mørkved dokumenterer dessuten gamle hager i landsdelen. I løpet av høsten har Villy Mortensen i samarbeid med Museumsprosjektet fått laget en database for registrering av hageplanter. Taksonregisteret er ufullstendig, men arbeidet er godt i gang.

Samlingene i botanisk hage har hatt en tilvekst på 238 numre. En del av dette materialet er nord amerikanske arter til den nye Nord-Amerika-samlingen, mens resten er til supplerer i de andre samlingene.

Fagenhet for geologi

Førsteamanuensis Elsebeth Thomsen var hefteredaktør i 2002 for dette årets siste Ottarhefte: *Det mangfoldige museum – Samlingene ved Tromsø Museum Universitetsmuseet*. Artiklene i dette heftet medførte flere henvendelser i løpet av 2003, især initiert av hovedartikkelen av Elsebeth Thomsen & Dikka Storm som ga glimt fra arbeidet med samlingene i gjennom 130 års virksomhet.

Tilvekst til den paleontologiske samlingen kom ved overførsel av en stor samling fossiler fra Institutt for geologi. Materialet er innsamlet og brukt i forsknings-øyemed av førsteamanuensis Nils-Martin Hanken m.fl. Videre ble det inngått en avtale med Norges Geologiske Undersøkelse om å overta innsamlet materiale av fossilførende løsblokker fra Helgelandskysten. Dette materialet, som NGU innsamlet i løpet av år 2002, vil bli en viktig tilvekst til Sortlandssamlingen som består av fossilførende mesozoiske blokker fra Sortlandsområdet.

Avdelingsingeniør Odile Wallerath har arbeidet med fossilprøver fra Nord-Norge (Sortlandsamlingen og Grønli-samlingen), Svalbard, Novaja Semlja

Thomas Renberg, Ørnulv Vorren og Laila Renberg på besøk i utstillingen Samekulturen. Foto: Dikka Storm, TMU

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Mari Karlstad, Tromsø Museum Universitetsmuseet

(Grønli-samlingen), Oslo-feltet (materiale innsamlet av stipendiat Jesper Hansen) samt Rhodossamlingen. Prøvene spenner i alder fra ordovicium til kvartær og ble gjenstand for forskjellige preparasjonsmetoder og/eller konservering. Det ble utført konsolidering, avstøpning, rensning, avsyring, mekanisk og kjemisk preparasjon og SEM-undersøkelser. Noen av prøvene ble sortert systematisk og noen ble brukt til utstilling. Det ble også laget tynnslip til Kartbladssamlingen og rensset mineraler for konservator Per Bøe. I tillegg ble det foretatt opprydding og ordning av samlingene i fjernmagasinet på Holt og et rom ble klargjort for kompaktmagasin.

Fagenhet for nyere kulturhistorie Klimaaovervåking.

Registrering av klima i deler av museets magasiner og utstillingslokaler. Overvåkingssystemet fungerer nå tilfredsstillende, men enkelte justeringer i programmet trenges fortsatt. En mobil logger er fortsatt i Botanisk avdeling sitt magasin på MBF.

Magasinet.

I fire dager i mai hadde avdelingen besøk av tre representanter fra Bunad og Folkedraktrådet, Fagernes samt en representant fra Husflidslaget i Troms. Formålet med besøket var å studere og dokumentere en del av avdelingens eldre tekstilmaterialer. Overingeniør forestod tilretteleggelse av tekstilmaterialet og planlegging/oppfølging av besøket.

I løpet av høstsemesteret har avdelingen fått installert kompaktreolsystem i deler av magasinet. Overingeniør har sammen med arkivar Sveinulf Hegstad planlagt tiltaket og stått for innflytting og tilbakeflytting av alle gjenstander sammen med det øvrige avdelingspersonalet. I etterkant av innflyttingen har overingeniør omplassert en del gjenstandsmateriale i magasinet. Resultatet av innstillingen av kompaktreoler ble at gjenstandene nå er betydelig bedre oppbevart og lettere å finne frem. Avdelingen har mottatt en liten samling hjemmeproduerte tekstiler fra Tromsø.

Fotoarkivet:

Lena Aarekoll sluttet som vikar og Sveinulf Hegstad kom tilbake i full stilling 1. august. Tilvekst til Fotoarkivet er på 1500 negativer. Det er i løpet av året effektivt 60 bestillinger på til sammen kr 86 980. Fra vår samling ble det vist foto av Tromsøfotografen Halvdan

Holm på museets mørketidsutstilling "Glimt" i desember og januar. Fotoarkivar var faglig ansvarlig for utstillinga. Nordnorsk folkloristisk arkiv har mottatt 5 bånd med intervjuer fra tidlig 1950 av en fisker fra Lofoten. Intervjuene er livshistorie, sanger, fortellertradisjon mm. Det er også samlet inn en del festtradisjon.

Nordnorsk Folkemusikksamling:

Det er innkommet 49 tilvekstnummer i 2003. Dette omfatter 47 lydband og 2500 manuskriptsider. En del av dette materialet er kopier fra svenske tradisjonsmusikkarkiv. En del er også utskreven positivnoter fra Susendal (se forskningsprosjekt). Museet har fått som gave et orgel som er bygd lokalt på Senja.

Samlingene – fagenhet for samisk etnografi

Fagenhet har i dag 14 samlinger og arkiv. Til flere av disse har det i 2003 kommet inn materiale som både dokumenterer fortid og nåtid. Blant samlingene kan nevnes gjenstands- og fotosamlingene, arkivet for samtidsdokumentasjon, topografisk arkiv, forskningsarkivene, kulturminnearkivet, avisutklippssamlingene m.v. Innsamlingsarbeidet har i 2003 vært knyttet til de ansattes forskningsprosjekt, avdelingsprosjekt og det daglige kontinuerlige innsamlingsarbeid som klipping av aviser, systematisk innsamling av samiske aviser, tidsskrifter og annen samtidsdokumentasjon, samt historisk kildemateriale, foto og gjenstander.

I forbindelse med forskningsprosjekt har Dikka Storm gjort felt- og innsamlingsarbeid blant bofaste og reindriftsutøvere i Sør-Troms og i Tromsø kommune. I sammenheng med bearbeiding av materiale har student Randi Skum lagt fotomateriale i database over bosetning og ressursutnyttning for Storjorda. Tegneassistent Jørn Amundsen har reintegnet og digitalisert kart over materialet om reindrift i Sør-Troms. Johan Albert Kalstad har gjort felt- og innsamlingsarbeid blant samene på Kola-halvøya, reineiere i Sør Varanger kommune, kommunene Inari og Muonio i Finland, kommunene Pajala og Kiruna i Sverige, samt dokumentert lagsreindriften i Filefjell Reinlag i Sør-Norge. Ivar Bjørklund har registrert og dokumentert kulturminner, fiskemeder og fiskegrunner i Kvænangen. Det innsamlede materialet består av lyd- og videoopptak, feltnotater, kartmateriale, foto, gjenstander og diverse skriftlig kildemateriale.

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Adnan Içagic, Tromsø Museum Universitetsmuseet

I løpet av året har det vært utført en rekke oppgaver i tilknytning til samlingene. Studentene Linn Kristensen og Susanne Madsen avsluttet sitt arbeid fra tidligere år med tilrettelegging av samlinger og arkiv. Her kan nevnes katalogisering av privatarkivet til avdøde Margarethe Wiig, skisser, tegninger og trykk av Iver Jåks m.v. Arbeidet ble ført videre av studentene Anna Grene Åleberg, Marianne Børke og Siren Hope som i løpet av 2003 har systemisert og ferdigstilt samtidsarkivet. Trude Myrvoll har tidvis arbeidet med avisutklippssamlingen. John Hansen har også dette år foretatt registrering av klima i museets magasiner, foretatt vedlikehold og overvåkning av de faste utstillingene, konservering og rengjøring av gjenstander, samt vært sentral i planleggingen av fagenhetens ominnredning av magasin og kjølerom.

Fagenhet for zoologi

Som en del av arbeidet med sikring av samlingene har fagenheten fått installert kompaktreoler i magasinet, kjølerommet er blitt utvidet med 50 % og det er blitt stilt ytterligere arkivplass til rådighet.

Det har vært stor aktivitet i de entomologiske samlingene, særlig med hensyn til å artsbestemme

Arbeidet i våtmagasinet har i 2003 først og fremst bestått i en full gjennomgang av alt spritmateriale, med etterfylling av sprit, utskifting av glass og tetting av lokk. Den vitenskapelige aktiviteten har vært konsentrert om amfipode-samlingen, hvor store mengder materiale er blitt bestemt. Utlånet har vært moderat, men alle kalksvampene er revidert, og det har vært lånt ut en del fisker og børstemakk, foruten de vanlige amfipode-lånene. Blant gjestene kan nevnes Ingvar Byrkjedal, Bergen og Svein Fevolden, NFH, som arbeidet med berlevågfiskene våre, Andrej Sikorsky, St Petersburg (Polychaeta) og John Bradbury, Adelaide, en amfipodespesialist som var her fem dager i april.

Det har vært liten aktivitet i pattedyrsamlingen, men flere dyr er blitt revidert. De fleste pattedyr som kom inn ble samlet av konservatoren.

Fugle- og eggsamlingene økte med hhv. 130 fugl og 33 kull (69 egg). Alle eggene og 21 fugl kom fra Tromsø Lufthavn hvor fugl utgjør en sikkerhetstrussel. Nesten halvparten av tilveksten til fuglesamlingen var sjøfugl, og inklusiv 40 krykkje som døde av sult utenfor Troms i april 2003. Gjennom avtalen med Fylkesmennene fikk vi også en del fallvilt og dermed et viktig tilskudd til rovfuglsamlingene. Det var lite utlån i 2003, (bortsett fra en flittig bruk av gjenstander av museums læreren), men fjær- og vevsprøver ble tatt av alle snøuglene til en DNA-studie av Roar Solheim, Agder Naturmuseum. En ombygging av skjellettmagasin for å gi plass til klimaregulering og kompaktmagasiner ble påbegynt høsten 2003. I oktober deltok Barrett på den 3. europeiske konferanse om fuglesamlinger i Leiden, Nederland

Kari Fossland og Edel Hauan ordner arkivmaterialet for Tromsø Museums administrasjon for perioden 1976–1997.
Foto: Cecille Willumsen

ZOOLOGISK UTSTILLING 1976 – 2004

Foto: Mari Karlstad, Tromsø Museum Universitetsmuseet

Undervisning og annen faglig virksomhet

Tromsø Museum gir som universitetsmuseum noe undervisning på universitets- og høghskolenivå, og har regelfestet at 10 % av den vitenskapelig ansattes arbeidstid kan brukes til denne type arbeid. Våre ansatte benyttes ofte til å holde forelesninger ved fakulteter og høghskoler. De gir også veiledning til hovedfags - og doktorgradsstudenter. Dette har sin bakgrunn i den spisskompetanse som ansatte ved TMU innehar, samt at de vitenskapelige samlingene i økende grad taes i bruk i undervisningssammenheng.

I 2003 ble det satt et fagkritisk søkelys på museets forpliktelser innenfor både forskning, formidling og samlingsarbeid gjennom en rekke på 20 seminarer. Museumsleder Dikka Storm sto ansvarlig for planlegging og gjennomføring av seminarene. Det var deltakelse fra museets egen stab og fra ulike miljøer i og utenfor Tromsø nasjonalt og internasjonalt, knyttet til forskning og formidling. I forbindelse med kvalitetsreformen og utviklingen av masterprogram, var faglig leder involvert både i Urfolks-masteren og en Master spesielt innrettet mot museene med forankring i kunsthistoriemiljøet. På doktorgradsnivå har våre forskere veiledet eller bidratt til veiledning av fire studenter. Som en følge av at Tromsø Museum ikke har eksamensrett, må studentene ha en formell veileder ved fakultetene. Det gjelder også i de tilfellene hvor våre forskere i praksis er hovedveileder.

Veiledning på hovedfagsnivå har vært gitt i spesiallemner, men også generelt. Til sammen har våre forskere veiledet eller bidratt til veiledning av to hovedfagsstudenter. Det har også vært undervist og veiledet på lavere grad.

Flere av våre ansatte innehar spisskompetanse som ellers er mangelfare ved Universitetet i Tromsø. Det gjelder blant annet kompetanse om norsk og samisk folkemusikk, sjøfugl, nordnorsk folkloristikk og marinarkeologi. Dette gjør våre forskere ettertraktet som forelesere. Uvett, Universitetets videre - og etterutdanningsenhet, har inngått en samarbeidsavtale om semesteremne i Samisk Kulturkunnskap der det gis både undervisning og

Seminarene i løpet av 2003 omfattet innlegg innen temaene Melkøya, Biologiske perspektiv, Polare dialoger, Helleristninger, Kvinner og museum og Botanisk hage.

veiledning. I tillegg har våre forskere tilrettelagt, undervist og veiledet innen spesiallemner på flere fakultet. Norges Fiskerihøghskole har dratt veksler på vår kompetanse i marinbiologi og særlige kunnskap om sjøfugl. Universitetsstyret påla oss gjennom styringssignal å øke innsatsen innenfor videre - og etterutdanning fra og med 2003, og det har vært nedsatt en egen gruppe for å intensivere samarbeidet med Uvett om dette. Det har også vært gitt undervisning ved Høghskolen i Tromsø.

Museumslæreren har et nært samarbeid med lærerutdanninga og hadde fire hospitanter ved museet. I tillegg har vi tatt på oss ansvar for læringer i flere fag og i 2003 startet en ny taksidermistlærling og en ny fotolærling opp.

Våre ansatte har vært sensor for en rekke eksamener på høghskole og universitetsnivå - ikke bare lokalt, men også nasjonalt. Noen har vært delaktige ved hovedfagssensur, men hovedsakelig på lavere grads nivå. Når det gjelder undervisning og veiledning til elever, museumsansatte og publikum, så er denne virksomheten omtalt i kapitlet Formidling i denne årsmelding

Forvaltning

Tromsø Museum - Universitetsmuseet forvalter Kulturminneloven (KML) ved at institusjonen er tillagt ansvaret for arkeologiske utgravninger når det blir søkt om frigiving av landarealer til utbyggingsformål. Fylkeskommunene, Sametinget og Sysselmannen har ansvar for befaringer og øvrig kulturminnevern i følge KML. I tillegg er museet tillagt ansvaret for alle marinarkeologiske befaringer i Nord – Norge ved at Riksantikvaren kjøper tjenester fra Tromsø Museum.

Marinarkeologi

Forvaltningen innen marinarkeologi er lagt til sjøfartsmuseene og noen av universitetsmuseene. Det innebærer at Tromsø Museum også forvalter statens eiendomsrett til skipsfunn. I 2003 hadde vi til sammen 107 forvaltningssaker. Det er ofte kystverket som er oppdragsgiver for de større utbygginger, men det er også mange oppdrag fra kommunene i forbindelse med utbyggingssaker f. eks molobygging.

Askeladden ble 25. februar opprettet som kulturminnebase og Riksantikvaren ba da om innlasting av alle data om kulturminner under vann. Det ble satt av et ekstrabeløp på 34 000 kr for å påbegynne dette arbeidet med å legge inn tidligere data manuelt. Hovedbevilgningen var kun på 560 800 inkl moms og dekker ikke full lønn til den ene marinarkeologen. Det betales ikke dekningsbidrag fra Riksantikvaren, snarere tvert i mot, det generelle dekningsbidraget finansierer delvis stillingen i marinarkeologi for Nord- Norge.

Eksterne prosjekter

Tromsø Museum – Universitetsmuseet (TMU) hadde kontrakter / bevilgninger over eksterne prosjekter på 6,1 mill. Dette er en nedgang siden 2002 på 11,8 mill. Forvaltningsprosjektene har hatt en nedgang på 10,6 millioner, som skyldes nedtrapping av Melkøyprosjektet. Dette store prosjektet har skapt en ekstraordinær størrelse på hele prosjektvolumet ved TMU. I 2001 utgjorde dette prosjektet 74,6 % av bevilgningene og i 2002 76 % av den totale bevilgningen på eksterne prosjekter. Eksterne midler til forskning og utadrettet virksomhet har også gått noe ned.

Ser vi på fordelingen av bevilgningene mellom de forskjellige enhetene ved TMU fordeler nye bevilgninger seg slik:

Melkøyprosjektet

Statøils bygging av LNG-terminal på Melkøya utenfor Hammerfest medførte store arkeologiske utgravninger. I 2003 ble det arbeidet intensivt med katalogisering og rapportskriving. På slutten av året kom forprosjektet med utstillingen ”Ilden i sentrum” i gang så vidt. Det ble inngått en kontrakt med Gjenreisningsmuseet om egen utstilling i Hammerfest med åpningsdato i desember 2004. Assisterende prosjektleder Anja Niemi i Melkøy-prosjektet har bistått referansegruppen. Statoil kom med en endringsordre 16.8. som innebar utvidelse av kontraksperioden ut 2005, og godkjente bruk av opprinnelig kostnadsramme til også å dekke utstillingskostnader. Ved utgangen av 2003 sto ca. 10 mill kroner til disposisjon og anslåtte utstillingskostnader var da ca. 700 000 til Gjenreisningsmuseet og ca. 3 mill. kroner til ” Ilden i sentrum” som planlegges åpnet tidlig i 2006. Det resterende går til lønn til prosjektansatte i forbindelse med bokproduksjon og trykkekostnader samt katalogiseringsarbeid.

Bergkunstprosjektet

Dette er et omfattende forvaltningsprosjekt som strekker seg over en 10årsperiode. Riksantikvaren er oppdragsgiver og Tromsø Museum har ansvar for bergkunst i Finnmark,Troms og nordre del av Nordland.

Bergkunstprosjektet gikk i 2003 inn i sin avsluttende fase og dette innebar prioritering av metodeutvikling framfor forskning på nedbrytningsårsaker. Totalt hadde Riksantikvaren satt av 6,2 mill, av dette fikk Tromsø Museum 835 000 kr.

Arkeologisk*	5 522 279
Botanisk 4	20 000
Geologisk	25 000
Formidlingsenheten	95 000
Nyere kulturhistorisk	89 000
Samisk etnografisk	0
Zoologisk	0

I tillegg til de oppgitte eksterne prosjektene kommer ekstra bevilgninger direkte fra KUF. Det gjelder Museumsprosjektet med 1,05 mill og ei engangsbevilgning på 2 mill til gjennomføring av sikringstiltak for våre samlinger. Sikringsbevilgningen kommer som en følge av sikringsplanen som ble utarbeidet i 1997 og Riksrevisjonens samlingsrevisjon.

Minneord for Professor Povl Simonsen (07.02.1922 - 05.03.2003)

Povl Simonsen kom fra Danmark til Tromsø i 1951 sammen med sin fru Erna og den første av fire sønner for å ta en stilling som konservator i arkeologi ved Tromsø Museum, den gang i bygget som nå rommer Tromsø Kunstforening. Tanken var å bli noen år, men de ble glade i Nord-Norge og flyttet aldri her i fra. I løpet av hans virke utviklet faget arkeologi seg fra å være et enmannsforetagende ved Tromsø Museum til et stort og slagkraftig fagmiljø innen universitetet fordelt på fagenhet for arkeologi ved Tromsø Museum – Universitetsmuseet og Institutt for Arkeologi ved Samfunnsvitenskapelig fakultet. Povls entusiasme for faget, hans faglige åpenhet og sjenerøsitet la grunnlaget, og hans sterke engasjement sørget for at hans drøm om å skape et sterkt fagmiljø ble gjennomført. Han var primus motor for at arkeologi ble et eget undervisningsfag ved universitetet. Han likte å undervise og som en heder for hans faglige og administrative innsats er en liten plass foran instituttet gitt navnet Povl Simonsens Plass. Povl knyttet til seg kolleger og studenter. Han var en person som man gjerne samarbeidet med, han var inkluderende og hadde en positiv holdning til sine fagfeller og arbeidsplass. Samtidig som han sto på barrikadene for sine meninger både innad og utad var det sjelden at det oppsto konflikter. Han var en person som det var lett å bli glad i og lett å respektere.

Etter at han inntok sin nye stilling ved Tromsø Museum gjorde Povl seg kjent i landsdelen gjennom en stor reisevirksomhet og befaringer samtidig som han samlet inn funn og annen data. Han skjønte fort at han trengte et kontaktnett og etablerte en tillitsmannsordning (som varte helt til begynnelsen av 1980-tallet) med personer som rapporterte om nye funn som ble sendt inn til Tromsø Museum. På den måten ble også landsdelen kjent med han Povl. Han var også en utmerket foredragsholder og formidler som ble lagt merke til og omtalt som han Simonsen - , eller han Dansken ved Tromsø Museum. Han hadde vært over alt. Fire forholdsvis voksne arkeologer på utgravning opplevde på 1980-tallet å bli titulert som guttan til han Simonsen i Tromsø, noe som vakte irritasjon, men som i ettertid blir sett på som en kompliment. Hans ønske om å formidle kunnskap om Nord-Norge ledet til stiftelsen av det populærvitenskapelige tidsskriftet Ottar, og han var en av initiativtakerne til artiklene i avisene under tittelen Gløtt fra Nord-Norge, i tillegg til at han produserte større og mindre utstillinger og ga foredrag.

Han formidlet mye av en allsidig forskningsinnsats, med fokus på steinalderen og særlig i Finnmark. Spesielt skal nevnes de mange og store undersøkelser i Pasvik, på sørsiden av Varangerfjorden og på Sørøya fra slutten av 50- tallet og på 60- tallet, samt Altavassdraget på 1980-tallet og forskningen på helleristningene i Nord-Norge. Andre store prosjekter var Helgøyprosjektet utenfor Tromsø på 1970- tallet, hans gravning på toften på Andøya. Han initierte og gjennomførte det første fagarkeologiske utgravningsprosjekt på Svalbard i Russekeila i 1955. Hele denne virksomheten vitner om en stor pionerinnats. Fra hele denne virksomheten finnes det vitenskapelige publikasjoner og en stor mengde rapporter, samt to nye som er tilnærmelesvis ferdig og skal trykkes. Povl var kjent for sin store allsidighet og hans publikasjoner både inspirerte og utfordret med tema fra de generelle kulturelle endringene i Nord-Norge gjennom tusener av år til båtdrag i historisk tid. Den siste publisert i fjor, da han hadde rundet de 80. Povl var faglig aktiv helt til det siste. Tematisk dekker hans forskning alle perioder i den nordnorske forhistorie og geografisk hele landsdelen. Han grov for eksempel i steinalderens hustuffer, jernaldertuffer og graver, middelalderens gårdshauger, samisk og nordisk forhistorie/tidlige historie, han hadde meninger og kunnskap om det meste. Uten Povls innsats ville kunnskapen om nordnorsk forhistorie og tidlige historie vært fattigere. Med en misunnelsesverdige hukommelse hentet han fram detaljer som ikke alle er forunt å gjøre, fra sin egen og andres forskning, og inspirerte mange. I tillegg var han et oppkomme av gode historier som han, til vår glede, flittig delte med oss.

For Tromsø Museum har han betydd mye, ikke bare som forsker og formidler og venn, men også som lang tids leder av avdelingen for arkeologi, den første professor i arkeologi ved Universitetet i Tromsø, og som direktør for Tromsø Museum. Han var en av de som kjempet for et universitet i Tromsø med blant annet det utgangspunkt at ved Tromsø Museum fantes det sterke forskningsmiljø i flere fag rettet mot ”de arktiske egne”, og da universitetet var etablert var han en av de som forhandlet frem inkorporeringsavtalen med Universitetet. For hans innsats som arkeolog, formidler og administrator mottok han Kongens Fortjenestemedalje i gull.

Povl var ikke bare en av livsnervene i Tromsø Museum, men Tromsø Museum var en livsnerve i Povl. Vi må nå rydde hans arbeidsplass, men glemme han vil vi aldri. Takk Povl.

For Tromsø Museum
Knut Helskog

Oversikt over eksterne prosjekter

PROSJEKT	FAGENHET	BEVILGNING	OPPDRAGSGIVER
FORSKNING			
KARELSKE HELLERISTNINGER	Arkeologisk	0	Riksantikvaren
GEOFYSISKE METODER	Arkeologisk	18 778	Riksantikvaren
TILDEKKINGSKUNST	Arkeologisk	0	Riksantikvaren
BORGPUBLIKASJON	Arkeologisk	1 18 611	NOS-H
MANGFOLD I STAUDER - GENRESSURS	Botanisk	20 000	Planteforsk
TRDISJONSMUSIKK	Nyere kulturhistorisk	0	Statens utdanningskontor i Nordland
TRADISJONSMUSIKK I NORD	Nyere kulturhistorisk	0	Nordland Fylkeskommune
MUSIKKULTUR PÅ HELGELAND	Nyere kulturhistorisk	0	Nordland Fylkeskommune
FOLKEMUSIKK KULTURRÅDET	Nyere kulturhistorisk	0	Norsk Kulturråd
TRYKKESTØTTE BUL	Nyere kulturhistorisk	0	BUL
I 57968/V20 LINDGREN A-R (AAREKOL L)	Nyere kulturhistorisk	89 000	NFR
KULTURHISTORISK FILM 2002	Samisk	0	Utenriksdepartementet
SPILDRA	Samisk	0	Kommunal- og regionaldepartementet
NORSK-RUSSISK MILJØSAMARB	Zoologisk	0	Fylkesmannen i Finnmark
JB-UTLAND-NFR(se S2621)	Zoologisk	0	Norges forskningsråd
I 45384/432 BERGE JØRGEN	Zoologisk	0	Norges forskningsråd
SUM		246 389	
SAMLINGENE			
ACIA 08/02	Botanisk	0	Norsk Polarinstitut
SUM		0	
UTADRETTET VIRKSOMHET			
BOTMUSA	Botanisk	0	Norsk Museumsutvikling
TRADISJONSMEDISIN - DEPT	Botanisk	400 000	Helsedepartementet
Naturgrunnlaget på Kola	Geologisk	25 000	Barentssekretariatet
TRYKKESTØTTE	Nyere kulturhistorisk	0	Statens utdanningskontor i Troms
KINGS BAY	Formidling	0	Bergmesteren for Svalbard
TRADISJONSMEDISIN	Formidling	0	Fylkeslegen i Troms
POLARNORGE 2005	Formidling		Norsk Museumsutvikling
NETTSAPMI	Samisk	0	Utenriksdepartementet
NETTBASERT IKT (avsl.apr-04)	Samisk	0	Sametinget
THE MANDELA STORY	Samisk	0	Barentssekretariatet
NETTBASERTE LÆREMIDLER	Samisk	0	Utdanningskontorene Troms, Finnmark og Nordland
KULTURUTVEKSLING MALI/NORGE	Samisk	0	Utenriksdepartementet
INFOHEFTET SPILDRA	Samisk	0	Kvænangen kommune
SUM		425 000	
FORVALTNING			
VEDLIKEH.AV FORNMINNER	Arkeologisk	176 500	Riksantikvaren
MARINARKEOLOGI	Arkeologisk	452 258	Riksantikvaren
BERGKUNSTSIKRING	Arkeologisk	835 484	Riksantikvaren
MELKØYA II	Arkeologisk	3 107 000	Statoil
FRIARFJORD	Arkeologisk	0	Midt-Finnmark Smolt AS
MELKØYA I	Arkeologisk	0	Statoil
E6 LANGSLETT-SØRKJOSEN	Arkeologisk	0	Statens Vegvesen, Troms
BERGKUNSTDATABASE	Arkeologisk	0	Riksantikvaren
DOMKIRKEGRAVING	Arkeologisk	17 484	NIKU
KVEØYFORBINDELSEN	Arkeologisk	0	Statens Vegvesen, Troms
BØRØY NORD	Arkeologisk	33 781	Hadsel kommune
KYSTJEGERKAI	Arkeologisk	33 781	Forsvarsbygg
MOLTEBÆRHOLMEN	Arkeologisk	46 000	Vågan kommune
LØDINGEN	Arkeologisk	33 112	Lødingen kommune
BERGKUNST - RANE	Arkeologisk	75 000	RANE
FINNVIKA	Arkeologisk	48 600	Tromsø Havnevesen
SÆTERVIKA	Arkeologisk	33 600	Statens Vegvesen, Troms

TOMASJORDNESET	Arkeologisk	31 700	Tomasjordneset AS
SJØKABLER	Arkeologisk	18 300	Telenor Telecom Solution AS
TOLLEVIKA I	Arkeologisk	201 500	Alta kommune
I 52251/V10 HELSKOG KNUT	Arkeologisk	11 300	Riksantikvaren
BOTANISK KARTLEGGING I TØ	Botanisk	0	Tromsø kommune
SUM		5 155 400	
OPPDRAG			
FRYSETØRRING	Arkeologisk	229 400	Lyngen kommune
SKADER I SULITJELMA	Botanisk	0	Elkem ASA
SUM		229 400	
TOTAL SUM		6 056 189	
BOTMUSA	Botanisk	0	Norsk Museumsutvikling
TRADISJONSMEDISIN - DEPT	Botanisk	400 000	Helsedepartementet
Naturgrunnlaget på Kola	Geologisk	25 000	Barentssekretariatet
TRYKKESTØTTE	Nyere kulturhistorisk	0	Statens utdanningskontor i Troms
KINGS BAY	Formidling	0	Bergmesteren for Svalbard
TRADISJONSMEDISIN	Formidling	0	Fylkeslegen i Troms
POLARNORGE 2005	Formidling		Norsk Museumsutvikling
NETTSAPMI	Samisk	0	Utenriksdepartementet
NETTBASERT IKT (avsl.apr-04)	Samisk	0	Sametinget
THE MANDELA STORY	Samisk	0	Barentssekretariatet
NETTBASERTE LÆREMIDLER	Samisk	0	Utdanningskontorene Troms, Finnmark og Nordland
KULTURUTVEKSLING MALI/NORGE	Samisk	0	Utenriksdepartementet
INFOHEFTET SPILDRA	Samisk	0	Kvænangen kommune

Oversikt over åpne eksterne prosjekter

PROSJEKT	FAGENHET	SALDO	BEVILGNING	OPPDRAUGSGIVER
VEDLIKEH.AV FORNMINNER	Arkeologisk	-187 677	-176 500	Riksantikvaren
MARINARKEOLOGI	Arkeologisk	-6 104	-452 258	Riksantikvaren
BERGKUNSTSIKRING	Arkeologisk	-34 553	-835 484	Riksantikvaren
KARELSKE HELLERISTNINGER	Arkeologisk	-7 629	0	Riksantikvaren
MELKØYA II	Arkeologisk	-2 473 823	-3 107 000	Statoil
FRIARFJORD	Arkeologisk	-6 000	0	Midt-Finnmark Smolt AS
MELKØYA I	Arkeologisk	-410 612	0	Statoil
GEOFYSISKE METODER	Arkeologisk	0	-18 778	Riksantikvaren
E6 LANGSLETT-SØRKJOSEN	Arkeologisk	-55 222	0	Statens Vegvesen, Troms
BERGKUNSTDATABASE	Arkeologisk	1 545	0	Riksantikvaren
DOMKIRKEGRAVING	Arkeologisk	17 484	-17 484	NIKU
KVEØYFORBINDELSEN	Arkeologisk	0	0	Statens Vegvesen, Troms
TILDEKKINGSKUNST	Arkeologisk	-5 946	0	Riksantikvaren
BORGPUBLIKASJON	Arkeologisk	896	-118 611	NOS-H
BØRØY NORD	Arkeologisk	22 117	-33 781	Hadsel kommune
KYSTJEGERKAI	Arkeologisk	31 199	-33 871	Forsvarsbygg
MOLTEBÆRHOLMEN	Arkeologisk	25 734	-46 000	Vågan kommune
LØDINGEN	Arkeologisk	22 979	-33 112	Lødingen kommune
BERGKUNST - RANE	Arkeologisk	2 250	-75 000	RANE
FINNVIKA	Arkeologisk	38 894	-48 600	Tromsø Havnevesen
SÆTERVIKA	Arkeologisk	26 488	-33 600	Statens Vegvesen, Troms
TOMASJORDNESET	Arkeologisk	19 933	-31 700	Tomasjordneset AS
SJØKABLER	Arkeologisk	15 051	-18 300	Telenor Telecom Solution AS
TOLLEVIKA I	Arkeologisk	60 086	-201 500	Alta kommune
FRYSETØRRING	Arkeologisk	-160 329	-229 400	Lyngen kommune
152251/V10 HELSKOG KNUT	Arkeologisk	-36 007	-11 300	Riksantikvaren
MANGFOLD I STAUDER - GENRESSURS	Botanisk	-12 449	-20 000	Planteforsk
SKADER I SULITJELMA	Botanisk	1 762	0	Elkem ASA
BOTMUSA	Botanisk	-48 361	0	Norsk Museumsutvikling
BOTANISK KARTLEGGING I TØ	Botanisk	-10 781	0	Tromsø kommune
ACIA 08/02	Botanisk	-8 000	0	Norsk Polarinstitut
TRADISJONSMEDISIN - DEPT	Botanisk	-1 342	-400 000	Helsedepartementet
Naturgrunnlaget på Kola	Geologisk	0	-25 000	Barentssekretariatet
TRYKKESTØTTE	Nyere kulturhistavd.	-4 825	0	Statens utdanningskontor i Troms
TRDISJONSMUSIKK	Nyere kulturhistavd.	-4 500	0	Statens utdanningskontor i Nordland
TRADISJONSMUSIKK I NORD	Nyere kulturhistavd.	-9 500	0	Nordland Fylkeskommune
MUSIKKULTUR PÅ HELGELAND	Nyere kulturhistavd.	-18 705	0	Nordland Fylkeskommune
FOLKEMUSIKK KULTURRÅDET	Nyere kulturhistavd.	-20 482	0	Norsk Kulturråd
TRYKKESTØTTE BUL	Nyere kulturhistavd.	-9 650	0	BUL
157968/V20 LINDGREN A-R (AAREKOL L)	Nyere kulturhistavd.	-23 601	-89 000	NFR
KINGS BAY	Formidling	-29 758	0	Bergmesteren for Svalbard
TRADISJONSMEDISIN	Formidling	-22 905	0	Fylkeslegen i Troms
POLARNORGE 2005	Formidling	206 087		Norsk Museumsutvikling
KULTURHISTORISK FILM 2002	Samisk	-96 377	0	Utenriksdepartementet
NETTSAPMI	Samisk	-97 000	0	Utenriksdepartementet
NETTBASERT IKT (avsl.apr-04)	Samisk	-139 500	0	Sametinget
THE MANDELA STORY	Samisk	5 057	0	Barentssekretariatet
NETTBASERTE LÆREMIDLER	Samisk	-27 739	0	Utdanningskontorene Troms, Finnmark og Nordland
KULTURUTVEKSLING MALI/NORGE	Samisk	-13 510	0	Utenriksdepartementet
SPILDRA	Samisk	13 048	0	Kommunal- og regionaldepartementet
INFOHEFTET SPILDRA	Samisk	50 949	0	Kvæningen kommune
NORSK-RUSSISK MILJØSAMARB	Zoologisk	-6 974	0	Fylkesmannen i Finnmark
JB-UTLAND-NFR(se S2621)	Zoologisk	-5 274	0	Norges forskningsråd
145384/432 BERGE JØRGEN	Zoologisk	-159 299	0	Norges forskningsråd
		-6 056 279		

Personaloversikrt – avdelingsvis

		Stilling:	Tilsatt	Andel	Ans. fra:	Ans. til:	Perm. fra:	Perm. til:
Administrasjonen								
Arumainayagam	Sebastian	IKT-konsulent	Fast	100				
Bjørkli	Odd-Rune	IKT-medarbeider	Eng	100				
Bottengård	Else	avdelingsdirektør	Fast	100				
Hauan	Edel Marie	konsulent	Fast	100				
Henriksen	Jan	seniorkonsulent	Fast	90				
Olsen	Veronica	førstekonsulent	Fast	100				
Sandstedt	Britt	konsulent	Fast	100				
Sandstedt	Britt	førstekonsulent	Vikar	100	f200903			
Strøm	Anne	førstekonsulent	Fast	50				
Schwenke	Jan Thomas	seksjonssjef/nestleder	Fast	100				
Udin	Kirsten	sekretær	Fast	50				
Øien	Heidi	sekretær	Fast	50				
Fagenhet for arkeologi								
Ahlquist	Aud	konsulent	Fast	100				
Dreyer	Astrid	konsulent	Eng ME	80				
Elverland	Ellen	ingeniør	Eng ME	50	f010603	t311203		
Gjerde	Jan Magne	stipendiat	Rng	100	f150303			
Grydeland	Sven Erik	stipendiat	Eng	100				
Hansen	Monica	vit.ass	Eng	60	f010103			
Helberg	Bjørn	forsker	Eng	100				
Helskog	Knut	professor	Fast	100				
Hesjedal	Anders	prosjektleder/forsker	Eng ME	100				
Hultgreen	Tora	post.doc	Eng	100				
Jensen	Christin	forsker	Eng ME	50	f010603	t311203		
Jørgensen	Roger	førstekonservator	Fast	100				
Lind	Keth	førstekonsulent	Eng	50	f100602			
Niemi	Anja Roth	førstekonsulent	Eng ME	100		t310103		
Niemi	Anja Roth	ass.prosjekt/forsker	Eng ME	100	f010203			
Nordby	Camilla	avdelingsingeniør	Vikar	100			f130203	t181203
Nordby	Camilla	avdelingsingeniør	Fast	100	f011203			
Ramstad	Morten	ass. prosjekt/forsker	Eng ME	100				
Storli	Inger	førsteamanuensis	Fast	100				
Sørgård	Åse	fagkonsulent	Eng M	100				
Taylor	Risø	avdelingsingeniør	Fast	100			f011102	
Wickler	Stephen	marinarkeolog	Fast	100				
Fagenhet for botanikk								
Alm	Torbjørn	førsteamanuensis	Fast	100				
Alsos	Inger	univ.-stipendiat	Eng	80		t310703		
Alsos	Inger	førsteamanuensis	Eng	100	f010803	t151003		
Arnesen	Geir	fagkonsulent	Eng M	100	f161003			
Eidsmo	Kirsti	led.forskningstekniker	Fast	100		t310303		
Eidsmo	Kirsti	led.forskningstekniker	Fast	50	f010404			
Engelskjøn	Torstein	førsteamanuensis	Fast	100				
Espejord	Marit	konsulent	Fast	50				
Granmo	Alfred	førsteamanuensis	Eng	100		t230403		
Haugli	Finn	professor	Fast	100				
Iversen	Bjørn	forskningstekniker	Eng M	80				
Jensen	John Beck	overingeniør	Fast	100	f010903			
Mathiassen	Geir	førsteamanuensis	Fast	100				
Mortensen	Villy	forskningstekniker	Eng M	100				
Mørkved	Brynild	førstekonservator	Fast	100				
Nyvoll	Kristian	gartner	Fast	100	f200802			
Vange	Vibekke	vit.ass./prosjektleder	Eng	100		t300603		
Vange	Vibekke	konservator	Eng	100	f010803	t311203		
Formidlingsenheten								
Amundsen	Jørn	utstillingstekniker	Eng	50	f011103	t311203		
Bakker	Ann-Grethe	førstesekretær	Fast	50				
Elstad	Åsa	dreiebokforfatter	Eng PN	100	f150803			
Giæver	Marianne	museumslærer	Fast	100			20%	t010803

Giæver	Høgtun	Ernst	tegneleder	Fast	100
Jakobsen	Arvid	snekker	Fast	100	
Johansson	Kristiina	konsulent	Fast	100	
Nilsen	Elisabeth J.	førstekonsulent	Fast	100	
Nylund	Per Helge	formidlingskonsulent	fast	100	
Reymert	Per Kyrre	formidlingsleder	Fast	100	
Rosted	Anne Marie	utstillingstekniker	Fast	100	
Sandanger	Line Nilsen	museumslærer	Vikar	20	t010803
Surgenor	Margaret	utstillingsbetjent	Fast	50	
Wikran	Margrethe	utstillingsbetjent	Fast	100	

Fagenhet for geologi					
Bøe	Per	amanuensis	Fast	100	
Gundersen	Anne	tegneleder	Fast	100	
Hansen	Jesper	stipendiat	Eng	100	f060103
Møller	Jakob	professor	Fast	100	
Thomsen	Elsebeth	førsteamanuensis	Fast	100	
Wallerath	Odile	avdelingsingeniør	Fast	100	011003

Fagenhet for nyere kulturhistorie					
Amundsen	Jørn	foto/tegnass	Eng	50	f010103 t311003
Eldjarn	Gunnar	båtbygger	Fast	100	
Graff	Ola	konservator	Fast	100	
Hansen	John	avdelingsingeniør	Fast	50	
Hauan	Marit	førsteamanuensis	Fast	100	
Hegstad	Sveinulf	amanuensis	Eng	100	t150703
Hegstad	Sveinulf	arkivar	Fast	100	f150703
Icagig	Adnan	fotoleder	Vikar	100	t311003
Icagic	Adnan	tegne/fotoassistent	Eng	50	f 011103 t 311203
Karlstad	Mari	fotoleder	Fast	100	t310803
Myrvoll	Trude	førstesekretær	Fast	50	f 010302
Wold	Helge A.	amanuensis	Fast	100	
Aarekol	Lena	arkivar	Vikar	100	t150703
Aarekol	Lena	vit.ass	Eng	100	f160703 t311004
Aarekol	Lena	stipendiat	Eng	100	f011103 f011103

Fagenhet for samisk-etnografi					
Antonsen	Stein	førstekonsulent	Eng	100	t010903
Baglo	Cathrine	stipendiat	Eng	100	f011203
Bjørklund	Ivar	førsteamanuensis	Fast	100	
Brantenberg	Terje	førsteamanuensis	Fast	100	
Broch- Johansen	Siri	museumpedagog	Eng	100	t310803
Hansen	John	avdelingsingeniør	Fast	50	
Kalstad	Johan Albert	amanuensis	Fast	100	
Myrvoll	Trude	førstesekretær	Fast	50	f 010302
Storm	Dikka	konservator	Fast	100	

Fagenhet for zoologi					
Barrett	Rob	førsteamanuensis	Fast	100	
Beck	Ellen	førstekonsulent	Fast	100	
Berge	Jørgen	post.doc. NFR	Eng	100	t160603
Bergersen	Robert	fagkonsulent	Eng M	100	80% perm f010203 t300603
Dahlen	Håkon	taxidermist/avd.ing.	Fast	100	t 310502
Dreyer	Astrid	konsulent	Fast	20	
Hügel	Stefan	taxidermist/avd.ing.	Fast	100	
Frafjord	Karl	museumslektor	Fast	100	
Nilssen	Arne C.	professor	Fast	100	
Stensgård	Berit	taxidermistlærning	Eng	100	f151103
Vader	Wim	professor	Fast	100	
d’Udekem d’Acoz	Cedric	stipendiat	Eng	100	

M= Museumsprosjektet
ME= Melkøyprosjektet
PN= Utstillingsprosjektet Polar Norge

Representasjon

Internasjonale verv

Acta Borealia, Nordic Journal of Circumpolar societies, Editorial board	Hauan	Marit Anne	medlem
Acta Borealia, Nordic Journal of Circumpolar societies, Editors	Storm	Dikka	medlem
Atlas florae europaeae	Alm	Torbjørn	medlem
BIOFAR, Norges reprtesentant EQMa	Thomsen	Elsebeth	deltaker
EU Culture 2000 Project “The First Millennium Project - Travels in Time, external evaluation committee	Wickler	Stephen	medlem
Rock Art in Northern Europe (RANE).Documentation of rock paintings.	Helberg	Bjørn	medlem
Rock Art in Northern Europe (RANE) Conservation and protection.	Helberg	Bjørn	leder
Rock Art in Northern Europe (RANE).Training and education.	Helberg	Bjørn	medlem
Rock art of Norhtern Europe (RANE). Documentation or rock carvings	Helskog	Knut	medlem
RANE,TACIS utvalget	Helskog	Knut	leder
Referansegruppe for samarbeide Norge-Russland, utstilling 2004-05	Storm	Dikka	medlem
Building of kola saami organisations, arbeidsgruppa	Kalstad	Johan Albert	medlem
ICES arbeidsgruppe om sjøfugløkologi	Barrett	Rob	medlem
Marine Ornithology	Barrett	Rob	Europeisk redaktør
European Taxidermy Federation	Dahlen	Håkon	styremedlem
Organizing committee Int.Amphipod Conference Tunis 2003	Vader	Wim	medlem
Organizing committee Int.Amphipod Conference Cork 2005	Vader	Wim	medlem
Redaksjonen Polish Polar Research,Warszawa, Polen	Vader	Wim	medlem
Redaksjonen Memorie del Museo Civico di Storia Naturale,Verona, Italia	Vader	Wim	medlem
Associated Graduate Faculty, University of Guelph, Canada	Vader	Wim	medlem

Nasjonale verv

Arrangementskomiteen for Norsk Pollenmøte	Mørkved	Brynhild	medlem
Det Arkeologiske Museumsmøtet (DAM)	Stephen	Wickler	representant
Norsk faggruppe for bergkunstkonservering.	Helberg	Bjørn	leder.
Polarflokken	Alm	Torbjørn	reaktør
Polarflokken	Mengelskjøn	Torstein	redaksjonsmedlem
Polarflokken	Mathiassen	Geir	redaksjonsmedlem
Regional arbeidsgruppe for bergkunsten i Alta	Helskog	Knut	medlem
Samarbeidsgruppa for verdensarvminnet, Bergkunsten i Alta.	Helskog	Knut	medlem
Samarbeidsutvalg for arkeologi innen kulturminnevern	Stephen	Wickler	medlem
Styringsgruppe for "Floraatlas	Alm	Torbjørn	medlem
Genressursutvalget for kulturplanter	Mørkved	Brynhild	medlem
Bevaring av den grønne kulturarven, Nord-Norge”	Mørkved	Brynhild	fagansvarlig
Forum for soppfargere, Nord-Norge	Mørkved	Brynhild	regionsansvarlig
Valgkomiteen i Norsk ICOM (I)	Mørkved	Brynhild	leder
Norges Museumsforbund, Styret for seksjon for naturhistorie	Vange	Vibekke	medlem
Tidsskrift for kulturforskning, redaksjonsråd	Hauan	Marit Anne	medlem
Styre Avdeling for kunsthag, Høgskolen i Tromsø	Hauan	Marit Anne	medlem
Nasjonale polarforskningskomiteen , NFR	Hauan	Marit Anne	medlem (V)
Styringsgruppa for Folkemusikk Nord	Graff	Ola	medlem
Komiteen for 400års-jubileet for den offentlig helsetjeneste	Nylund	Per Helge	medlem
Nasjonalt utvalg for universitetsmuseene – NUUM	Storm	Dikka	medlem
IT-Museum, Nasjonal styringsgruppe	Storm	Dikka	vamedlem
Geografisk forening	Storm	Dikka	distriktsrepresentant
Ornis norvegica, redaksjonsråd	Barrett	Rob	medlem
Norwegian Journal of Entomology, redaksjonen	Nilssen	Arne C	medlem
MUSPRO, styret	Nilssen	Arne C	medlem
Klagenemda for taksidermistfaget	Dahlen	Håkon	leder
redaksjonsråd for Norsk Polarhistorie	Hauan	Marit Anne	redaksjonsmedlem

Universitets sentrale organer

Referansegruppe for Polar-Norge 2005	Jørgensen	Roger	medlem
Amundsensenterets styre	Hultgreen	Tora	medlem
Utvalg for å samordne Uitøs kartdatabaser	Helskog	Knut	medlem
Forskningsutvalget	Storli	Inger	medlem
	Graff	Ola	vamedlem

Redaksjonen for 7. utgave av Lids flora/"Norsk flora" Universitetsrådet	Vader	Wim	vamedlem
	Jørgensen	Roger	vamedlem
	Alm	Torbjørn	medlem
	Mørkved	Brynhild	medlem
	Storm	Dikka	medlem
	Hauan	Marit Anne	nestleder/ fung leder
	Hauan	Marit Anne	medlem
	Hauan	Marit Anne	medlem
	Jørgensen	Roger	medlem
	Barrett	Rob	medlem
Kvinnforsk Studentsamskipnadens styre Styringsgruppen for kvensk forskning Styringsgruppa for PolarNorge 2005	Graff	Ola	vamedlem
	Dreyer	Astrid	medlem
	Nylund	Per Helge	medlem
	Storm	Dikka	medlem
	Storm	Dikka	vamedlem
	Bjørklund	Ivar	medlem
	Brantenberg	Terje	vamedlem
	Bjørklund	Ivar	medlem
Tilsettingsrådet			
Kontaktforum for studentrekruttering Styre Senter for samisk helseforskning Forum for urfolkspørsmål Styret Samisk Senter			
Programstyre Urfolksmaster			

Interne råd og utvalg

Redaksjon for boka Karlsøy og verden utenfor....	Hauan	Marit Anne	redaktør
	Wold	Helge	redaktør
Bedømmelseskomiteen for avd.ingeniør/overingeniør ved Fagenhet for botanikk			
Bedømmelseskomiteen for teknisk konservator v ed Fagenhet for arkeologi.	Mørkved	Brynhild	medlem
	Mathiassen	Geir	medlem
Bedømmelseskomiteen for fotoassistent ved Fagenhet for nyere kulturhistorie. Biblioteksansvarlig, Fagenhet for botanikk	Hansen	John	medlem
	Nordby	Camilla	medlem
	Wickler	Stephen	leder
Bibliotekskomiteen, TMU	Hauan	Marit Anne	leder
	Alm	Torbjørn	medlem
	Arnesen	Geir	medlem
	Vader	Wim	medlem
	Hauan	Marit Anne	medlem
	Mørkved	Brynhild	medlem
	Høgtun	Ernst	medlem
	Gundersen	Anne	medlem
	Storm	Dikka	leder
	Hauan	Marit Anne	medlem
Brukergruppen for fornyelse av Cafe Rotunden	Møller	Jakob	medlem
	Mørkved	Brynhild	medlem
	Alm	Torbjørn	medlem
	Vader	Wim	medlem
	Graff	Ola	vamedlem
	Barrett	Rob	medlem
	Hügel	Stefan	medlem
	Jørgensen	Roger	vamedlem
	Helskog	Knut	medlem
	Storm	Dikka	medlem
Etter- og videre-utdanningskomiteen	Thomsen	Elsebeth	ombud
	Jørgensen	Roger	varaombud
	Helskog	Knut	avsvarlig leder
	Helskog	Knut	Fagansvarlig
	Mørkved	Brynhild	medlem
	Bøe	Per	fagredaktør
	Kalstad	Johan Albert	fagredaktør
	Nilsen	Elisabeth J.	medlem
	Høgtun	Ernst	medlem
	Vader	Wim	medlem
Kulturminnevernutvalget	Storm	Dikka	leder
Likestillingsombud Likestillingsombud Melkøyaprosjektet. Museumsprosjektet, delprosjekt arkeologi Museumsprosjektet, delprosjekt botanikk Ottarredaksjonen			
Romkomiteen			

Styret for Tromsø Museum

Lønnsutvalg ved TMU
IKT – Styringsgruppe

Styret for Fagenhet for Arkeologi

Styret for Fagenhet for botanikk

Styret for Formidlingsenheten

Styret for Fagenhet for geologi

Styret for Fagenhet for nyere kulturhistorie

Styret for Fagenhet for samisk etnografi

Styret for Fagenhet for zoologi

Styret for Botanisk hage
Tromura kulturhistorie
Tromura, naturhistorie
Utvalg for Flytting av TMU til Breivika

Velferdskomiteen

Barrett	Rob	vamedlem
Storm	Dikka	leder
Barrett	Rob	nestleder
Beck	Ellen	medlem
Grydeland	Sven Erik	medlem (V)
Ramstad	Morten	medlem (H)
Høgtun	Ernst	medlem
Thomsen	Elsebeth	medlem
Jørgensen	Roger	medlem
Mørkved	Brynhild	medlem
Kalstad	Mari	medlem
Brantenberg	Terje	vamedlem
Bøe	Per	vamedlem
Dreyer	Astrid	vamedlem
Engelskjøn	Torstein	vamedlem
Espejord	Marit	vamedlem
Gundersen	Anne	vamedlem
Helberg	Bjørn	vamedlem
Myrvoll	Trude	vamedlem
Møller	Jakob	vamedlem
Nilssen	Arne C	vamedlem
Wickler	Stephen	vamedlem
Storm	Dikka	leder
Storm	Dikka	leder
Schwenke	Jan	medlem
Wickler	Stephen	leder
Helskog	Knut	nestleder
Nordby	Camilla	medlem
Mørkved	Brynhild	leder
Engelskjøn	Torstein	nestleder 1.1.-1.8.
Haugli	Finn	nestleder 2.8.-31.12.
Arnesen	Geir	medlem
Reymert	Per Kyrre	leder
Nylund	Per-Helge	nestleder
Rosted	Anne Marie	medlem (H)
Giæver	Marianne	medlem (V)
Thomsen	Elsebeth	leder
Bøe	Per	nestleder
Gundersen	Anne	medlem
Hauan	Marit Anne	leder
Graff	Ola	nestleder
Hansen	John	medlem
Kalstad	Johan Albert	leder
Brantenberg	Terje	nestleder (H)
Bjørklund	Ivar	nestleder (V)
Myrvoll	Trude	medlem
Barrett	Rob	leder
Nilssen	Arne C	nestleder
Beck	Ellen	medlem
Vader	Wim	medlem
Mørkved	Brynhild	leder
Stephen	Wickler	redaktør
Bøe	Per	redaktør
Helskog	Knut	leder
Beck	Ellen	medlem
Nilssen	Arne C	medlem
Barrett	Rob	vamedlem
Grydeland	Sven Erik	medlem
Sørgård	Åse	medlem
Nilssen	Arne C	medlem
Dahlen	Håkon	vamedlem

Hovedverneombud	Høgtun	Ernst	ombud
	Myrvoll	Trude	varaombud
Verneombud	Hansen	John	ombud
	Thomsen	Elsebeth	varaombud
	Nilsen	Elisabeth J.	medlem
	Nilssen	Arne C	medlem
	Reymert	Per Kyrre	varamedlem
Vev og data ansvarlig, Fagenhet for arkeologi.	Stephen	Wickler	ansvarlig
Vev og data ansvarlig, Fagenhet for samisk etnografi	Brantenberg	Terje	ansvarlig
	Storm	Dikka	ansvarlig
	Kalstad	Johan Albert	medlem
Nettprosjektet Sapmi	Kalstad	Johan Albert	leder

Publikasjoner

ARKEOLOGI

Helskog, K. 2002: Seeking answers (Out of the caves.) **Cambridge Archaeological Journal** 13 (2): 269–271. Cambridge.

Helskog, K. 2003: The rock carvings at Kålfjord. **Inua** 37: 12–17.

Johansen, O.S. & Munch, G.S. 2003: Introduction and summary, s. 11-18 i: Munch, G.S., Johansen, O.S. & Roesdahl, E. (red.): Borg in Lofoten. A chieftain's farm in North Norway. **Arkeologisk Skriftserie 1. Lofotr, Vikingmuseet på Borg**. Trondheim.

Johansen, O.S. & Munch, G.S. 2003: 14C-dates, s. 33-40 i Munch, G.S., Johansen, O.S. & Roesdahl, E. (red.): Borg in Lofoten. A chieftain's farm in North Norway. **Arkeologisk Skriftserie 1. Lofotr, Vikingmuseet på Borg**. Trondheim.

Johansen, O.S. & Munch, G.S. 2003: Borg NW – features to the north-west of house 1:1, s. 105-107 i Munch, G.S., Johansen, O.S. & Roesdahl, E. (red.): Borg in Lofoten. A chieftain's farm in North Norway. **Arkeologisk Skriftserie 1. Lofotr, Vikingmuseet på Borg**. Trondheim.

Johansen, O.S., Kristiansen, K. & Munch, G.S. 2003: Soapstone artefacts and whetstones, s. 141-158 i Munch, G.S., Johansen, O.S. & Roesdahl, E. (red.): Borg in Lofoten. A chieftain's farm in North Norway. **Arkeologisk Skriftserie 1. Lofotr, Vikingmuseet på Borg**. Trondheim.

Munch, G.S. 2003: The Borg project, s. 21-24 i Munch, G.S., Johansen, O.S. & Roesdahl, E. (red.) 2003: Borg in Lofoten. A chieftain's farm in North Norway. **Arkeologisk Skriftserie 1. Lofotr, Vikingmuseet på Borg**. Trondheim.

Munch, G.S. 2003: Jet, amber, bronze, silver and gold artefacts, s. 241-252 i Munch, G.S., Johansen, O.S. & Roesdahl, E. (red.) 2003: Borg in Lofoten. A chieftain's farm in North Norway. **Arkeologisk Skriftserie 1. Lofotr, Vikingmuseet på Borg**. Trondheim.

Munch, G.S. 2003: Borg as a pagan centre, s. 253-263 i Munch, G.S., Johansen, O.S. & Roesdahl, E. (red.) 2003: Borg in Lofoten. A chieftain's farm in North Norway. **Arkeologisk Skriftserie 1. Lofotr, Vikingmuseet på Borg**. Trondheim.

Munch, G.S., Johansen, O.S. & Roesdahl, E. (red.) 2003: Borg in Lofoten. A chieftain's farm in North Norway. **Arkeologisk Skriftserie 1. Lofotr, Vikingmuseet på Borg**. Trondheim. 309 s.

Niemi, A. 2003: Melkøya i rom og tid. **Ottar 248 (5/2003)**: 26-37. Tromsø.

Ramstad, M. 2003: De levende døde. **Øyfolk. Årbok for lokalhistorie og kultur i Hammerfest 14**: 37-50. Hammerfest.

Ramstad, M. 2003: Som man graver, finner man! **Ottar 248 (5/2003)**: 15-26. Tromsø.

Ramstad, M. 2003: De levende døde. Ravfunn og døde kult på Melkøya i steinalderen. **Ottar 248 (5/2003)**: 57-63. Tromsø.

Internett

Niemi, A. 2003: GIS i Melkøyprosjektet. <http://www.uit.no/melkoya/digital/Artikkel.htm>. Desember 2003

BOTANIKK

Alm, T. 2003: Ales, beer and other Viking beverages – some notes based on Norwegian ethnobotany. **Yearbook of the Heather Society 2003**: 37-44. Ipswich.

Alm, T. 2003: Har du funnet vettenyrer i fjæra? **Andøyposten 08.04.2003**.

Alm, T. 2003: *Sabadille Schoenocaulon officinale* i folketradisjonen i Norge. **Blyttia 61** (2): 99-104. Oslo.

Alm, T. 2003: Dyvelsdrek og andre eksotiske innslag i folkemedisinen. **Ottar 246 (3/2003)**: 3-9. Tromsø.

Alm, T. 2003: Exotic drift seeds in Norway: vernacular names, beliefs, and uses. **Journal of Ethnobiology 23** (2): 227-261.

Alm, T. 2003: Sevenbom *Juniperus sabina* i folketradisjonen i Norge. **Blyttia 61** (4): 186-189. Oslo.

Alm, T. 2003: Norman, Johannes Musæus, s. 49-50 i **Norsk biografisk leksikon, bind 7**. Kunnskapsforlaget, Oslo.

Alm, T. 2003: The witch trials of Finnmark, northern Norway during the 17th century: evidence for ergotism as a contributing factor. **Economic Botany 57** (3): 403-416. New York.

Alm, T. 2003: Forekomstene av gullstjerne (*Gagea lutea*) ved Kattfjorden på Kvaløya, Tromsø (Troms). **Polarflokken 27** (1): 19-22. Tromsø.

Alm, T. 2003: On the uses of *Zostera marina*, mainly in Norway. **Economic Botany 57** (4): 640-645. New York.

Alm, T. & Engelskjøn, T. 2003: Fra plante til pille: midler mot hodepine og migrene. **Ottar 246 (3/2003)**: 28-33. Tromsø.

Alm, T. & Iversen, M. 2003: **Botaniske undersøkelser på Seiland i forbindelse med den foreslåtte nasjonalparken**. Rapport, Tromsø museum/NINA, Tromsø. 55 s.

Alm, T. & Iversen, M. 2003: **Lokaliteter for rødlistede karplanter på Seiland. Tilleggsnotat til "Botaniske undersøkelser på Seiland i forbindelse med den foreslåtte nasjonalparken"**. Rapport til Fylkesmannen i Finnmark, miljøvernavdelingen. 7 s.

Alm, T. & Jensen, C. (red.) 2003: Norsk pollenanalytiker møte i Tromsø 2003. **Polarflokken 27** (1): 99-106. Tromsø.

Alm, T. & Piirainen, M. 2003: Plantenavn og medisinsplanter hos kvenene i Nord-Norge. **Ottar 246 (3/2003)**: 34-37. Tromsø.

Alm, T. & Vange, V. (red.): Gammel tradisjon – ny medisin. **Ottar 246 (3/2003)**. 48 s. Tromsø.

Alm, T. & Vange, V. 2003: Innledning [til] "Gammel tradisjon – ny medisin". **Ottar 346 (3/2003)**: 2. Tromsø.

Alm, T., Båtvik, J.I.I. & Often, A. 2003: Floraen på Vardøya i Vardø, Finnmark. **Polarflokken 27** (1): 55-90. Tromsø.

Alm, T., Engelskjøn, T., Granmo, A., Jensen, C., Mørkved, B., Nettelblatt, M.G., Skifte, O. & Sortland, A. 2003: Johannes Reiersen til minne. **Blyttia 61** (2): 110–111. Oslo.

Alm, T., Often, A. & Piirainen, M. 2003: Engtoppklokke *Campanula glomerata* ssp. *glomerata* i Sør-Varanger, Finnmark – med noen kommentarer til toppklokkene i Nord-Norge. **Blyttia 61** (1): 21-28. Oslo.

Alsos, I.G., Engelskjøn, T. & Spjelkavik, S. 2003: Seed bank size and composition of *Betula nana*, *Vaccinium uliginosum*, and *Campanula rotundifolia* habitats in Svalbard and northern Norway. **Canadian Journal of Botany 81**: 220–231. Ottawa.

Engelskjøn, T., Lund, L. & Alsos, I.G. 2003: Twenty warmth-demanding vascular plant species in Svalbard and their conservational state. **Polar Research 22**: 317-339. Tromsø.

Gamst, S.B. & Alm, T. 2003: Klokkelýng (*Erica tetralix*) i Tromsø (Troms) – ny nordgrense, eller bare et gjenfunn? **Polarflokken 27** (1): 3-8. Tromsø.

Giæver, M. & Vange, V. 2003: **Undervisningshefte til utstillinga "Kvaster på såret"**. Tromsø museum. 43 s.

Mørkved, B. 2003: Helsekostpreparater og gammel plantetradisjon. **Ottar 246 (3/2003)** : 18-27. Tromsø.

Mørkved, B. 2003: Jakten på seiersløk. **Ta plantearven i bruk** (Bilag til Norsk Hagetidend nr. 2. Utgitt av Genressursutvalget for kulturplanter): 14-15. Oslo.

Vandvik, V. & Vange, V. 2003. Germination ecology of the clonal herb *Knautia arvensis*: Regeneration strategy and geographic variation. **Journal of Vegetation Science 14**: 591-600. Uppsala.

Poster

Vange, V. 2003: Demography and genetic variation in *Knautia arvensis* in relation to management. *7th Clonal Plant Workshop: Reproductive strategies, biotic interactions and metapopulation dynamics, Finland, 1-5 Aug 2003*.

Utstillingstekst

Vange, V., Alm, T., Engelskjøn, T., Grimsgaard, S., Loennechen, T. & Mørkved, B. 2003: Manus til utstillinga "Kvaster på såret". Tromsø Museum, upubl. 26 s.

GEOLOGI

Hansen, J. & Hansen, T. 2003: Stratigraphy and sea-level fluctuations in the upper Miocene Gram Formation, south-western Denmark. **Bulletin of the Geological Society of Denmark 50**: 157-169. København.

Hansen, J. & Harper, D.A.T. 2003: Brachiopod macrofaunal distribution through the upper Volkhov-lower Kunda (Lower Ordovician) rocks, Lynna River, St. Petersburg region. **Bulletin of the Geological Society of Denmark 50**: 45-53. København.

Thomsen, E. 2003: **Grønlandske brachiopoder**. Rapport til Zoologisk Museum, Universitetet i København. 3 s.

Thomsen, E. 2003: Biogeography of the Faroese Brachiopoda. **BIOFAR-Symposium: North-East Atlantic marine benthic organisms in the Faroes – taxonomy, distribution and ecology**. Tórshavn 24.-26. April 2003.

NYERE KULTURHISTORIE

Graff, O. 2003: Joik i Snefjord – tradisjon og fornorskning, s. 79-87 i Hauan, M.A., Niemi, E., Wold, H.A. & Zachariassen, K. (red.): Karlsøy og verden utenfor. **Tromsø museums skrifter 30**.

Hauan, M.A. 2003: Riddu Riddu – et sted å lære, s. 186-207 i Hauan, M.A., Niemi, E., Wold, H.A. & Zachariassen, K. (red.): Karlsøy og verden utenfor. Kulturhistoriske perspektiver på nordnorske steder. **Tromsø museums skrifter 30**.

Hauan, M.A., Niemi, N. & Wold, H.A. 2003: Karlsøy og verden utenfor, s. 9-20 i Hauan, M.A., Niemi, E., Wold, H.A. & Zachariassen, K. (red.): Karlsøy og verden utenfor. Kulturhistoriske perspektiver på nordnorske steder. **Tromsø museums skrifter 30**

SAMISK ETNOGRAFI

Bjørklund, I. 2003: Anmeldelse av Jentoft, Minde, Nilsen (eds): "Indigenous Resource Management", Eburon Academic Publishers, Delft.

Rangifer (2) 2003

Bjørklund, I. 2003: Sedvaner og "tradisjon" i det kystsamiske samfunn - et eksempel fra Spildra, s. 53-67 i Hauan, M.A., Wold, H., Niemi, E. & Zachariassen, K. (red): Karlsøy og verden utenfor. Kulturhistoriske perspektiver på nordnorske steder. **Tromsø museums skrifter 30**.

Bjørklund, I. & Grydeland S.I. 2003: **Spildra - med fortida inn i framtida**. Spildra grendeutvalg/Tromsø museum. 28 s.

Broderstad, E.G., Schwenke, J.T. & Storm, D. 2003: **IKT – Læremidler - Sapmi. En oppsummering fra Styringsgruppen, TMU**. Rapport, 3 s.

Kalstad, J.A. 2003: Sijt i saamskij parlament v staräj Rassii. **Naoka I Bisnis Na Mormane 4** (37).

Kalstad, J.A. 2003: **The road to the last chance – the politics of the state and the situation of the Russian Saami (1864 2003)**. Stensil.

Kalstad, J.A. 2003: Forord [til Det offentlige helsevesen i nord]. **Ottar 244 (2/2003)**: 2. Tromsø.

Kristensen, L. 2003: **Iver Jåks skisser til utstilling ved Tromsø Museum, 13.03.2003. Tromsø Museum**. Rapport, 26 s.

Kristensen, L. & Madsen, S.F. 2002: **Kommentarer til Inuitsamlingen på den etnografiske avdeling 11.2.02**. Rapport, 3 s. + tabellarisk oversikt 8 s.

Madsen, S.F. 2003: **Margarethe Wiig materialet**. Rapport, 12 s.

Storm, D. (red.) 2003: Årsberetning 2002. **Tromura, Fellesserie nr. 28**. Tromsø.

Storm, D. 2003: **Formidlingsstrategi ved TMU. En videre bearbeiding av innlegg på Formidlingsdugnaden 19.11.2002**. Notat, Tromsø Museum. 6 s.

Storm, D. 2003: **Forskning ved Tromsø Museum Universitetsmuséet**. Notat, Tromsø museum. 23 s. (Bygger på foredrag som ble gitt på NUUM-seminar 22. mai 2003, Oslo).

Storm, D. 2003: **Oversikt over Dr. Grader ved Tromsø Museum Universitetsmuséet 1986-2003**. Notat, Tromsø Museum. 4 s.

Storm, D. 2003: **Gandhi-statuen og India-utstilling. - En gjennomgang av avisutklipp og årsberetninger**. Notat, Tromsø Museum. 3 s.

Storm, D. 2003: **Povl Simonsen 7.2.1922 – 5.3.2003**. Minneord, 3 s.

ZOOLOGI

Barrett, R.T. (red.) 2003: **Arctandrias Skrifter 11**. 86 s. Tromsø.

Barrett, R.T. 2003: Tidlig vårtrekk i 2002. **Fugler i Troms 2002** (1-2): 58-65. Tromsø.

Barrett, R.T. 2003: Tjelden er tilbake – snart er det vår! **Vår Fuglefauna 26** (1): 11-15. Trondheim.

Barrett, R.T. 2003: The food of Razorbill *Alca torda* chicks on Hornøya, North Norway. **Ornis norvegica 26**: 48-54. Klæbu.

Berge, J. & Vader, W. 2003: Stegocephalidae (Crustacea: Amphipoda) from Australia and New Zealand, with description of eight new species. **Records of the Australian Museum 55**: 85-112. Sydney.

Berge, J. & Vader, W. 2003: Description of two new *Glorandaniotes* species (Amphipoda: Stegocephalidae). **Journal of Crustacean Biology 23**: 633-643. Lawrence.

Berge, J. & Vader, W. 2003: *Metandania tordi* n.sp. - a new stegocephalid (Crustacea: Peracarida: Amphipoda) species from the Southern Ocean. **Proceedings of the Biological Society of Washington 116** (4): 986-995. Washington.

Berge, J. & Vader, W. 2003: Two new Antarctic stegocephalid (Amphipoda) species, with implications for the phylogeny and classification of the two genera *Pseudo* and *Schellenbergia*. **IBMANT/ANDEEP International Symposium & Workshop, Ushuaia 2003, Extended Abstracts**: 119-121.

Berge, J., Vader, W. & Lockhart, S. 2003: A survey of associations between amphipods and sea urchins, with description of two new species (genera *Lepidepcreella* (Lysianassoidea incertae sedis) and *Notopoma* (Ischyroceridae Siphonocetini)) collected from Antarctic cidarid sea urchins. **IBMANT/ANDEEP International Symposium & Workshop, Ushuaia 2003, Extended Abstracts**: 26-28.

Byrkjedal, I & Vader, W. 2003: Hvitskate *Dipturus lineus* i Nord-Norge og det sørvestlige Barentshav. **Fauna 56**: 52–56. Oslo.

Elverum, F., Johansen, T.J. & Nilssen, A.C. 2003: Life history, egg cold hardiness and diapause of *Argyresthia retinella* (Lepidoptera: Yponomeutidae). **Norwegian Journal of Entomology 50**: 43-53. Oslo.

Frafjord, K. 2002: Oteren - et trafikkoffer? **Våre Rovdyr 16**: 82-84. Oslo.

Frafjord, K. 2002: Reproduksjon hos flaggermus. **Fauna 55** (3): 146-149. Oslo.

Frafjord, K. 2002: Om mål og mus. **Fauna 55** (4): 202-210. Oslo.

Frafjord, K. 2002: Nytt funn av lappspissmus *Sorex caecutiens* i Nordland. **Fauna 55** (4): 211-213. Oslo.

Frafjord, K. 2002: Lemurer: primater av en annen verden. **Fauna 55** (4): 216-224. Oslo.

Frafjord, K. 2003: Ecology and use of arctic fox *Alopex lagopus* dens in Norway: tradition overtaken by interspecific competition? **Biological Conservation 111** (3): 445-553. Barking.

Frafjord, K. 2003: Do eagle owls select larger water voles? **Fauna norvegica 23**: 42-47. Trondheim.

Frafjord, K. 2003: Fjellrev-historier. **Våre Rovdyr 17** (2): 44-48. Oslo.

Frafjord, K. 2003: Costa Rica – et fugleparadis. **Fauna 56** (2): 80-89. Oslo.

Frafjord, K. & Krempig, L. 2003: Fjellreven får hjelp. **Verdens Natur 18** (2): 8-11. Oslo.

Nilssen, A.C. 2003: Hvor langt kan insekter fly? **Insekt-Nytt 28** (4): 21-27.

Nilssen, A.C., Haugerud, R.E., Åsbakk, K., Hemmingsen, W. & Oksanen, A. 2003: Ødelegger ivermektin livet på Finnmarksvidda? Ivermektiidna ii goarit Finnmärkku duoddara? **Reindriftsnytt 2003 (2)**: 42-47. Alta.

Nilssen, A.C., Hemmingsen, W. & Haugerud, R.E. 2003: Umulig å utrydde reinbrems med ivermektin? **Reindriftsnytt 2003 (1)**: 62-63. Alta.

Nilssen, A.C., Hemmingsen, W. & Haugerud, R.E. 2003: Omöjligt att utrota renbroms med ivermektin? **Boazodiehtu 2003 (2)**: 4-5.

Åsbakk, K., M. Nieminen, A. Oksanen, R. E. Haugerud, and A. C. Nilssen. 2003: Antibodies against the reindeer warble fly, *Hypoderma tarandi*, in reindeer calves and dams. Abstract AUC Saariselkä, 24-28 August 2003, Finland. Program and Abstract from 11th Arctic Ungulate Conference. **Rangifer Report 2003 (7)**: 67.

Udekem d'Acoz, C. d', 2003: *Lysmata seticaudata* (Risso, 1816) and *L. nilita* Dohrn & Holthuis, 1950 are protandrous simultaneous hermaphrodites (Decapoda, Caridea, Hippolytidae). **Crustaceana 75** (9): 1149-1152. Leiden.

Udekem d'Acoz, C. d' & Wirtz, P. 2003: Observations on some interesting coastal Crustacea Decapoda from the Azores. *Arquipélago, Life and Marine Sciences 19A*: 67-84.

Vader, W. 2003: **Amphipod Newsletter 25**. 32 s. (Published on Internet)

Vader, W. & Berge, J. 2003: Antarctic deep-sea amphipods. **Berichte zur Polar- und Meeresforschung 470**: 78-81. Bremerhaven.

Poster

Berge, J. & Vader, W. 2003: Amphipods associated with sea urchins in the Antarctic. *Poster, International Amphipod Conference, Tunis, 24-31 March*.

Berge, J. & Vader, W. 2003: Ecological distribution of stegocephalid Amphipoda in the Faroe area. *Poster, Final Conference BioFar Research Programme, Torshavn, 23-27 April*.

Vader, W. 2003 How many described amphipod species? *Poster, International Amphipod Conference, Tunis, 24-31 March (also at Deutsche Crustaceentagung, Ulm, 21-23 February.)*

Internett

Vader,W. 2003: Start of a new year list; a long way to Sean Dooney.
 Vader,W. 2003: Wintering birds at 70° N; how do they cope?
 Vader,W. 2003: What was bird nr 12? or: It is hard to be stupid.
 Vader,W. 2003: Pronunciation of Latin names.
 Vader,W. 2003: The sun is back in Tromsø, N.Norway.
 Vader,W. 2003: Unexpected birds in Tunisia (Eurobirdnet only).
 Vader,W. 2003: Tunis en zo 1. (in Dutch only).
 Vader,W. 2003: Tunis en zo 2. (in Dutch only).
 Vader,W. 2003: Same procedure as every year.
 Vader,W. 2003: Same procedure as every year (bird list).
 Vader,W. 2003: Mysterious Kittiwake mortality in N.Norway.
 Vader,W. 2003: Faroer trip (intern rapport).
 Vader,W. 2003: It takes only a few nice days, spring has sprung in Tromsø, N.Norway.
 Vader,W. 2003: A few hours escape to a wonderful wetland.
 Vader,W. 2003: Do two swallows make summer?
 Vader,W. 2003: Bird list 24 May.
 Vader,W. 2003: Why Birding-aus is my favourite email list (Birding-aus only).
 Vader,W. 2003: Ascension day in Tromsø, N.Norway.
 Vader,W. 2003: Back to where we started from. 1. Krabbendijke.
 Vader,W. 2003: Back to where we started from. 2. A little further afield.
 Vader,W. 2003: Midsummer around Tromsø, N.Norway.
 Vader,W. 2003: How the inland Kittiwakes fare this summer.
 Vader,W. 2003: Walking the winter island walk in midsummer (Tromsø, 70°N).
 Vader,W. 2003: Tromsø, N.Norway, 70°N, far north, but not arctic.
 Vader,W. 2003: Last warm summer day in Tromsø, N.Norway (70°N).
 Vader,W. 2003: Shorebird migration is on its way in Tromsø, N.Norway.
 Vader,W. 2003: Blackbirds here and there. (Birding.aus only).
 Vader,W. 2003: Daily birds in Longyearbyen, Svalbard (78°N)

Terje D. Josefsen, Veterinærinstituttet, Tromsø og Rob Barrett undersøker krykkje som døde av sult utenfor Tromsø april 2003.
 Foto: Torgrim Rath-Olsen, Nordlys

Forsidebilde:
 Fra Zoologisk utstilling. I 2003 ble Zoologisk utstilling demontert for at arealene skal brukes til utstillingen Polar-Norge 2005.
 Foto: Mari Karlstad og Jorunn M. Rødli, TMU

Bakside:
 Utdannings og Forsknings Departementet bevilget 2, 0 mill kr øremerket til sikring av de vitenskapelige samlinger på Tromsø Museum i 2003. Her vises flytting av gjenstandene i magasinet for fagenhet for nyere kulturhistorie i forbindelse med innredning av magasin.
 Foto: Mari Karlstad, TMU

